

Български Книжници.

пОВРЕМЕННО СПИСАНИЕ
на
БЪЛГАРСКО-ТО КНИЖНИКЪ.

Урежда сѣ
отъ

ДИМИТРИА МУТЪЕВА.

ЧАСТЬ II.

АВГУСТЪ: КНИЖКА ПРЪВА.

Съдръжаниіе:

- I Новъ Источникъ за Българскѣ-
тъ Исторіи.
 - II Слово въ Недѣлю Страшнаго Су-
да Божіа.
 - III Рѣчь Профессора Зеленецкаго.
 - IV Мысли отъ Н. Касапскаго.
 - V Стихотвореніе.
 - VI Съвременна Дѣтонисъ.
- Прилагася :
- Чичева Томова Колиба.

БЪЛГАРСКИ-ТИ КНИЖНИЦИ:

издаваѣтъ сѣ два пѣти въ мѣсѣцъ-тъ
на 5 и 20 число.

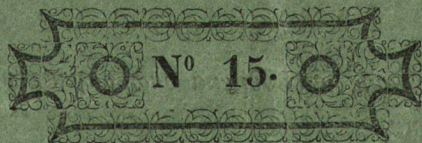
Цѣна-та на годишно-то изданіе
(24 Книжки) іе :

Въ Цариградъ 5 медж. сребрѣни.

По всичко-то Турско 5 1/2 м. ср.

Въ Сръбніѣ. Влашко и Молдавіѣ
6 меджид. сребрѣни.

Една-та Книжка сама 1/2 м. среб.

ЦАРИГРАДЪ — ГАЛАТА

Въ Книгопечатницѣ-тъ на Д. Цанкова и Б. Миркова.

1858.

ИЗВѢСТИЕ.

Онѣя лица, кои-то сѣ дали или ще дадѣтъ отъвѣдиѣжъ десять турски лири, ще земѣтъ догдѣ сѣ живи безъ никакѣхъ заплатѣ Български-ти Книжици и по ѣдно тѣло отъ всѣхъ книгѣ, кои-то ще издаде Българ. Книжнина.

Онѣя лица, кои-то сѣ дали или ще дадѣтъ отъвѣдиѣжъ пять турски лири, ще земѣтъ догдѣ сѣ живи съ половиѣхъ заплатѣ Български-ти Книжици и по ѣдно тѣло отъ всѣхъ книгѣ.

Онѣя лица, кои-то сѣ дали или ще дадѣтъ отъвѣдиѣжъ ѣдиѣхъ лирѣхъ турскѣхъ ще земѣтъ догдѣ сѣ живи безъ заплатѣ по ѣдно тѣло отъ всѣхъ книгѣ не поголѣмѣхъ отъ 5 (пять) типографическѣхъ листа, като заплати разнос-ки-ти на возеніе-то имѣ, а за по голѣми-ти, ако ги приѣмѣтъ, ще заплащѣтъ относително повече-то отъ пять-тѣхъ типографическѣхъ листа: а за Периодическо-то Списание ако го земѣтъ, ще плащѣтъ ѣдно бѣло меджидіе по малко.

Б. Д. Главно-то Настоіателство на Българ. Книжнинахъ има си печѣтъ, и все, що сѣ дава отъ странѣ-тѣхъ му - было записъ или книгѣ - ще носи долинѣхъ печѣтъ. Безъ тоіа печѣтъ всичко дадено отъ странѣ-тѣхъ му чете сѣ незаконно.

Прѣгледана и одобрена отъ царскѣхъ-тѣхъ ценсурѣхъ за да сѣ печѣта.

ОТЪ НАСТОЯТЕЛСТВО-ТО

на

БЛЪГАРСКИ-ТИ КНИЖИЦИ.

За ползѣ-тъ на Българскѣ-тъ Книжници, спорядъ прѣдизвѣстїѣ-та, поченъ ся отъ началѣ-то на тѣхъ юдинъ изданїе-то на повременно-то списанїе » Българскы Книжници », и за да ся поддрѣжи това изданїе въ сѣщо-то врѣмя поканихъ ся наши-ти учени Българи да спомогнѣтъ съ трудѣ-тъ си съкой споредъ силѣ-тъ си. Нѣ длѣжни смы да кажемъ, че отъ странѣ-тъ на наши-ти учени твърдѣ малко съчувствїе найде това изданїе, и главный-тъ редакторъ бѣ принуденъ да ся труди самъ си, нѣ съ всичкѣ-тъ си добръ воля, не може да посрѣщне задлѣжение-то, коѣ-то ѣ приела Книжница-та прѣдъ народѣ-тъ, и то отъ причинѣ на слабо здравїе нѣгово, то отъ други обстоятелства Книжници-ты поченѣхъ да закѣснявѣтъ и да си губѣтъ редѣ-тъ. За да може да ся прѣвари това упущенїе на редакторѣ-тъ и да ся намѣстѣтъ Книжници-ти та да дойдѣтъ пакъ въ прѣвый-тъ си редъ, сиречь да ся допълни число-то имъ споредъ обѣщанїе-то до новъ юдинъ 24 Книжници, за да поченѣтъ до юдинъ по редовно да излизѣтъ, Настоятелство-то ся рѣши да напра-

ви още едно пожертвование; и за да не бы да ся прѣ-
късне това полезно за Книжницѣ-тъ нашиѣ народно прѣд-
приятие, покани едного отъ наши-ти млади учени
Българи Г. И. Боюрова, кой-то е отдавно извѣстенъ
въ нашиѣ-тъ Книжницѣ съ свои-ти списания, да поеме
редакциѣ-тъ заедно съ Г. Мутѣева, та съ взаимнѣ-тъ
помощь не само да ся поддръжи нѣ и да ся разшири
кругъ-тъ на наше-то издание, коє-то надѣемся подъ
тъѣ новѣ редакциѣ ще бѣде по честито и отъ сот-
рудници и отъ читатели и спомоществователи. Кни-
жници-ты ще ся издаватъ до край-тъ на юдинѣ-тъ
споредъ сѣщѣ-тъ програмѣ, коє-то ся слѣдовали и
до сега а занарѣдъ какви-то измѣненія ще послѣдо-
ватъ има да ся обнародова въ прилично-то время.

При това Настоятелство-то не може да не си
изрече съжалниѣ-то за невъзможность-тъ му да из-
вѣсти до сега споредъ обѣщание-то си състояние-то
на Българскѣ-тъ Книжницѣ, имена-та на спомощество-
ватели-ти и тѣхно-то спомоществование. Причина-
та на таѣ невъзможность станъ отъ възни-ти нас-
тоятели на Бл. Кн., кои-то, като извадимъ твърдѣ
малко отъ тѣхъ, съвсѣмъ замлъчяхъ на прилашение-
то на главно-то настоятелство, за да испроводятъ
имена-та на спомоществователи-ти и тѣхно-то спомо-
ществование. Това обѣщание трѣбува да ся исплѣни,
и особно сега, когато приближава промѣнявание-то на
Главно-то Настоятелство. Настоятелство-то оста-
ва сѣсѣ надѣжбѣ, че възни-ти настоятелства, като
видятъ, какъ става сега нужда за да извѣстятъ съ-
стояние-то на Българскѣ-тъ Книжницѣ, и имена-та

на спомоществователи-ти, ще ся постараѣтъ да изпълнятъ прилашениѣ-то на главно-то настоятелство, толкози пѣти повторено.

Цариградъ 1858. Октомб. 18.

Настоятели-ти на Бл. Кн.

К. Мариновичъ

К. Славчевичъ.

Ползвамы ся съ той-зи случай и мы да поблагодаримъ Настоятелство-то за радниѣ-то и дѣятелни-ти мѣри, кои-то приѣма за да улесни изданіе-то, и неупущаamy случай-тъ да принесемъ още и нашиѣ-тъ благодарность къмъ оныя лица, кои-то съ свои-ти трудове почетехъ и украсихъ наше-то изданіе, отъ кои-то беспрѣкословно прѣво-то мѣсто заематъ статьи-ти отъ Българскѣ-тъ Историѣ написани отъ Г. Спиридона Палаузова, най добро-то украшениѣ на наши-ти Книжници, не съ помалѣкъ интересъ привлькохъ всеобщо-то вниманіе и основатели-ти статьи на Г. Кръстовича, кой-то и до сега не прѣстава да ся труди за наше-то изданіе, и за да зарадвамы наши-ти читатели, бръзамы да ны извѣстимъ, че отъ слѣдующѣ-тъ Книжницѣ ще почене редъ на нови любопитны статьи отъ Г. Кръстовича за Българско-то правописаніе за кои-то принасямы му душевнѣ благо-дарность.

Уред.

BT
B7

11

BT
B7

BT
B7

BT
B7

Български Книжици.

ЧЯСТЬ II.

1858. АВГУСТЪ

КНИЖКА ПРЪВА

НОВЪ ИСТОЧНИКЪ

за

БЪЛГАРСКИ-ТЪ ИСТОРИА,

отъ IX вѣкъ.

Писаніа-та на свѣтителі-ти отъ Вѣсточнѣ-тѣ Църквѣ сѣ новѣ, още непоченѣтъ источникъ съ достовѣрніи извѣстія, кои-то могатъ да изяснѣтъ тъмні-ти краткіе раскази на Византійскы-тѣ лѣтописци. Въ житіа-та на Святіи-ти ся говори за подвизи-ти на благочестивы мѣже и покрай това ся упомянува и за историческы дѣла, кои-то сѣ ставали въ исто-то врѣмя. Непристрастенъ и зыскатель трѣбова непременно да ся опре на тыя работы; защо-то това прави тогавашны-тѣ извѣстія досто-

вѣрны, а тѣмъ слѣдъ това вече могатъ да бждатъ яко доказателство за истинж-тж на тѣя работы. Исторія-та на Славенскы-тѣ племена ще много да ся разясни, кога ся заучи той новъ источникъ.

За да познаемъ истинж-тж на това щото ся каза по горѣ, трѣба да поглѣдимъ Житіе-то на Тиверіопольскы-тѣ Мжченици, кое-то е помѣстено въ третіатъ томъ, между другы-тѣ съчиненія на Българскій-тъ Архіепископъ Теофилактъ, и е напечатано въ Венеція *) Гръцкы и Латинскы. Това списаніе на Българскый-тъ Архипастыръ, може да ни разясни Исторія-та, Родословіе-то и Хронологія-та на Българскы-тѣ Царѣ въ IX вѣкъ. Ето тука това Житіе на кжсо.

1—20. Въ Тиверіополь живѣяхъ благочестивы Христіане: Тимоѳей, Комазій, Евсевій, Тодоръ, Петъръ, Іоанъ, Сергій, другъ Тодоръ, Никифоръ, Ѳома, Василій, Іероѳей, Данилъ, Харитонъ и Сократъ. Кога императоръ Юліанъ-отстъпникъ, вдягна гоненіе врѣзь Христіане-тѣ, негови-тѣ намѣстници ги карахъ да ся отрѣкжтъ отъ вѣра-та си, и най сѣтиѣ (послѣ), като видѣхъ, че не могатъ да имъ направатъ нищо заповѣдахъ да ги убійжтъ, 28 Ноемврія. Христіане-тѣ много врѣмя не можяхъ да погрѣбжтъ тѣя мжченици, защо-то ся бояхъ да не разгнѣвжтъ съ това Императорскы-тѣ намѣстници Валенса и Филиппа. Тѣмъ изпълнихъ тоя христіански обычай надъ Святін-тѣ, кога-то си вѣче отидохъ мжчители-тѣ въ Селеникъ. Смръть-та на мжченици-тѣ не остана безъ плодъ:

*) Vinitis, MDCLVIII, apud Josephum Bertellam in officina Hertziана.

чудеса-та отъ тѣхни-тѣ мощи скоро обьриххъ кѣмъ Христа сички Тиверіополь и другы западны градове. Отечество-то имъ стана като свѣтильникъ на вѣра-та.

21—27. Слѣдъ малко врѣмя, нѣкои си варвари съ име Обры (Ὀμβροι, Ombri)¹⁾ влѣзохъ въ Тиверіопольскы-тѣ области, отъ кадѣ пладня, развалихъ много градове, разорихъ и Тиверіополь и съборихъ и храмове-тѣ мѣченически, и тѣй затурихъ мощи-тѣ на Святци-тѣ.

28. Кога ся махнахъ Обры-тѣ, другъ народъ Българе²⁾ изъ Скиѣскы-ти мѣста прѣминахъ прѣзъ рѣка Истръ (Дунавъ) и ся явихъ, като лють бичъ, пратенъ отъ Бога на Западно-тѣ области. Тѣи не знаяхъ име Христово, и по Скиѣско-то безуміе, кланяхъ ся на сльнце-то, мѣсяць-тѣ и звѣзды-тѣ, нѣкои отъ тѣхъ донесихъ жертва на кучета-та (?): сьрдца-та имъ тѣй бѣхъ помрачени дѣто тѣи почитахъ създаніе-то повече отъ създатель-

¹⁾ При наслѣдници-тѣ Юліановы, въ конецъ-тѣ на IV вѣкъ, нападихъ ва Римска-та Имперія Hunni или Obri (иначе Avari), а по Теофилакта Оѳѣрои. Гръци-тѣ нѣматъ буквѣ за Славенско-то Б, и пишѣтъ В, а нѣкога ѱ или ѱб. Споредъ това и Мессалонгскій-тѣ юнакъ, славный Българинъ Марко Бочаръ (кой-то ся е родилъ въ село Водинъ, въ Македонія, и ся пресели още въ младость съ баща си въ горы-тѣ Сулии) наричѣся съ гръцкы буквы Воцарисъ, Мпоцарисъ. И въ наши-тѣ Енциклопедически Лексиконы е турнатъ съ чуждъ прѣкоръ Боцари и Воцарисъ!! — Съ име Гуни или Обри както доказва съчинатель-тѣ на тая статія наричѣхъся Българе-тѣ и Великороссіи-тѣ; гипотези-тѣ за происхождение-то на Българе-тѣ (кои-то ги правихъ то Чухоны, то Татаре, то Монголы) ще ся изяснятъ въ глава: Старобытность на Славяне-тѣ въ Россіи.

²⁾ Въ първо-то нашествіе войска-та Гунска или Обрска бѣхъ Великороссіане и Българе. Въ второ-то нашествіе въ конецъ-тѣ на V и въ начало-то на VI вѣкъ, повече-то бѣхъ Българе; тѣи съ сила на мечать ся укѣпихъ на Балканскій Полуостровъ, и тогава Византіи-тѣ зехъ да ги наричатъ по име на поголъмо-то поколѣніе, сирѣчь, Българе.

тъ. Българе-тъ покориѣхъ подъ своя власть сичкъ Иллирійъ и Древнѣхъ Македоніѣхъ до Селеникъ, сирѣчь, (ня часть на древня Оракія, коя-то е около Вирея (Верон, Вегоеа), Пладдинградъ Филиппополь и горны-тъ области, и владѣяхъ тѣя страны, като силни повѣлители. Тѣи прѣмѣстѣхъ и на двѣ-ти страны напрежны-тъ жители, сирѣчь, оныя, кои-то живѣяхъ по долины-тъ градове прѣкарахъ ги въ горны-тъ, а отъ горны-тъ ги прѣведохъ въ долины-тъ. Язычници-тъ имахъ сички-тъ като робове и плѣнници, зашто-то сами бѣхъ робове на свободія-та и отстъпници отъ истинный Богъ. Христіане-тъ ако и да имъ бѣхъ покорены, пакъ дръжахъ въ чистотѣ бащинъ-тъ си Вѣрѣ. Тѣи въ сички-тъ си разговоры съ тѣхъ безбоязненно проповѣдовахъ ученіе-то Христово, и колко можихъ, се разливахъ Евангелски свѣтъ.

29—30. Крубошъ (Κροῦβος, Crubas) ¹⁾ единъ Българскій Царь, нападнa на много градове Римскы ²⁾ и като зе славный Адрианополь, искаше да прати негови-тъ жители въ най отдалечны-тъ градове на владѣнія-та си. Меж-

¹⁾ Тогова Крубоша Гръцкы-тъ писатели наричатъ Κροῦβος или Κροῦμος, а въ Фракскы-тъ лѣтописи Στιμας: той хвана да царува надъ Българе-тъ около 807 г. въ тая годишъ пръвъ пѣть упоменува за него Зигибертъ. У насъ обыкновенно пишѣтъ име-то на тоя Българскій владѣтель Крумъ безъ Гръцко окончаніе (свършваніе) ос, и не мыслятъ какво Гръцкы-тъ съ ας, ις, ος, искахъ да покажатъ наши-тъ Славянскы окончанія ашъ (наприм. Гардашъ), ышъ (Чернышъ), ошъ (Драгошъ, Милошъ). И така, Κροῦβος, е Крувашъ или Крубашъ (Грубошъ), а Κροῦμος, — Крумошъ (Грумошъ, Громошъ). Кое е по правило това оставямъ да го покажѣтъ Българе-тъ. Нѣматъ ли тѣи и сега нѣкое таково име?

²⁾ Сирѣчь Гръцкы, зашто-то Византійска-та имперія иначе ся наричаше Вѣсточна Римска, а Византія (Константинополь, Царь-градъ) — Новъ Римъ.

ду пленници-тъ съ нѣтъри нѣкой си Кинамонъ, прѣкрасенъ по лицето, и още попрекрасенъ по душъ-тѣхъ. Кога-то си дѣлнихъ робовы-тъ съ жребіи, тоя христіанинъ ся падна на Кробошова сынъ Обритагъ *) кой-то, какво-то и мнозина други, го обычахъ за негово-то смиреніе и послушаніе. Обритагъ жалаеше само за това, дѣто Кинамонъ дръжеше другъ вѣръ, и опытоваше съ сѣкакъвъ начинъ да го отвлѣче отъ Христа. Най напрѣдъ той хвана да го испытова така: Кога свръшыхъ тѣржественыхъ-тѣхъ жертвъ и приготвихъ трапезъ, царь-тъ заръча да выкнатъ и Кинамона за да бѣде и той на празникъ-тъ. Кинамонъ смысли Апостолскы-тъ слова: и кое съгласіе има помежду Христа и помежду Валиара? (2 кор. IV, 13), и какво роботъ Господни не могатъ да пиятъ чашъ Господнихъ и чашъ бѣсовскихъ, (1 кор. X, 20) и ся отрѣче. Тѣи го доведохъ съ силъ, и тамъ подиръ много благоразумны отговоры и разсужденія заради вѣра-та си и заради ничтожество-то на языческы-тъ богове отъ негова странъ, и безумныхъ ярость на Идолопоклонци-тъ, люто го быхъ напрѣдъ, а подиръ го заключихъ въ желѣзны тѣмницъ, въ коя-то тѣи ся мѣчи доклъ умрѣ Обритагъ.

31—33. Слѣдъ смръть-та си Обритагъ остави три сына: най голѣмъ отъ тѣхъ (нихъ) бѣше Еяработъ

*) Омвритагъ или Обритагъ (Обритъ?) е оный Мартагонъ [Martagon] кого-то Егингардъ нарича Омортагъ, Константинъ Багрянородный Муртогонъ а други пакъ Крутогонъ (Μουτρυών, Κροταγών); послѣдне-то име, чинися да е най вѣрно. До сега бѣше неизвѣстно, какво тоя царь е былъ Кробошовъ сынъ; (умрѣ въ 826 год.) както увѣрва Венеціанскій-тъ издатель на Теофилактовы-тъ творенія.

(Ερμωτος), инакъ Боянъ (Boinus, Boinos), ¹⁾ вторый-тъ ся наричаше Звиничъ (Ζβινιτζικ, Svinitzes) и третій-тъ — Маломиръ (Μαλλομηρος), той и наслѣдова бащинъ-тъ си власть²⁾ Боянъ (Βοῖνος, Boinus) смысли за Кинамона и прати скоро-течъ до брата си Маломира, та го проси да намѣри тоя христѣанинъ и да му го испрати. Маломиръ го намѣри въ тъмница-та измъченъ отъ гладъ, сухъ и жълтъ като смръть. Той го изведе отъ тамъ даде му сичко, щотому е потрѣбно, и го прати до брата си. Боянъ, щомъ го видя въ такова положеніе, попыта го отъ какво ся е тѣй много измѣнилъ. Кинамонъ му разказа сичкы-тъ тъмничны страданія, и като му казва за слабость-та на тѣло-то си, докара дума за лекотія-та на душъ-тъ, която е по висока отъ тѣло-то, и много говори за нея. Когато го попыта Боянъ за какво да търпи такива страданія; той отговори: причина-та на мои-тъ мъжы е само вѣра-та во Христа,³⁾ и му изясни высокъ-тъ мисль и плодове-тъ на мъченичество-то. Боянъ ся събуди отъ тая исповѣдь, обыкна мъдрый-тъ Кинамонъ и неговы-тъ разговори за Христѣанска-та Вѣра. Като научи истин-

¹⁾ Какво чудно име е Ен-работъ (по Латинскы языкъ) или Е-нравота (по Гръцко произношеніе)! Въ това име ся чуе свой гласъ, нѣ както то у Славяне-тъ ся не срѣща, за това трѣбва и да мыслимъ какво-то е стигнало до насъ вече развалено; друго-то име на това исто-то лице е чисто-Славянско Боянъ [Boinus] или Воинъ [Boïras] — Гл. » Именсловъ или Рѣчникъ личны имена разны народа Славенски. Скупію Іоанъ Начичъ, а умножію, е' Латинскомъ ортографіомъ изразію и примѣчаніе додаю Іоанъ Колларъ. » Издаю Іосифъ Миловукъ, у Будину, 1828.

²⁾ Тогова Маломира нѣкои наричатъ Валдимиръ, сирѣчь Владимиръ (гл. Дюфрени, кой-то право казва, какво той е былъ внукъ отъ Крубоша сына: свидѣтельство-то на Българскій-тъ Архіепископъ тука е твърдѣ потрѣбно).

нѣ-тѣ вѣрѣ, той остави бѣлгарскы-тѣ суевѣрія и нечестія и пріе *кръщеніе*. Слѣдъ това той посвяти животъ-тъ си на постъ, молитва и другы богоугодни работы. Кога братъ му Маломиръ ся научи това, той го выкна при себе си и го плаши какво ще го погуби, ако не ся отрѣче отъ Христа. Боянъ си избра по добръ смръть и рече: » Нищо не ще мя отлъчи отъ любовь Христовѣ; ни огнь, ни мечъ, ни бичъ, нито пакъ друга мѣка. По добръ да умрѣ за име-то Христово, отдѣто (нежели) да живѣе съ нечестивы гнусно и студно... и защо да говорѣ много?... Азъ ще кажѣ на кѣсо: отричамъ ся отъ язычески-тѣ идоли, и тѣхно-то почитаніе, а Христа познавамъ за истиненъ Богъ, Него почитамъ и Нему въздавамъ длѣжно поклоненіе ». Като чу тѣя думы нечестивый-тъ братъ изъ веднажъ отсѣди да посѣкѣтъ Маломира. Кога водихъ мѣченикъ-тъ на рѣчено-то мѣсто, той ся испълни съ Духъ Божій и хвана да пророкува така: » Тая вѣра, за коя-то азъ днесъ трѣпѣжъ мѣжъ, ще ся распространи по сичкѣ бѣлгарскѣ странѣ, ако и да мыслите вые съ моѣ-тѣ смръть да запрете Христіанство-то. На сѣко мѣсто ще ся издигне знаменіе крестно и чисты священници, чисто ще служѣтъ на най чистъ Богъ, нему ще приносятъ хвалѣ, и ще исповѣдѣтъ Живоначалихъ Троицѣ; идоли-тѣ за едно съ жертвенници-тѣ си и язычески-тѣ храмове съвръшено ще исчезнѣтъ и ще ся загубѣтъ, като никога да ги не е имало. Ты самъ слѣдъ нѣколко години, безъ да придобіешъ какъвъ-годе плодъ отъ ожесточеніе-то си, страшно щешъ свръшишъ животъ-тъ си ». Като исказа това, Боянъ наведе главѣ-вѣ си подъ ножъ-тъ и прѣдаде Богу душѣ-тѣ си. Ма-

ломиръ слѣдъ три годинъ умря безъ врѣмя и на българскій-тъ прѣстолъ качи ся *Звенимовъ* сынъ, *Борисъ*.¹⁾

34. Като прія владычество тоя новъ царь, Франкы-тъ като облакъ облѣгнахъ сичкъ Българіѣ²⁾; освѣнь това стана и голѣмъ гладъ, и тѣй за Българе-тъ настало тѣшко усилно (несчастно) врѣмя. Нъ Борисъ, макаръ и да бѣше младъ, позна Божій-тъ бичъ, пратенъ отъ карающій-тъ отецъ и Богъ да ги накара да познахътъ истинъ-тѣ. И така той прати посланничество до Римскій-атъ (Гръцкій) Императоръ и Сенатъ (тогава царствуваше въ Римскъ-тѣ Имперіѣ Михаилъ, сынъ Теофиловъ), да проси миръ и братскій сѣюзъ; и за да утвърди това, Боянъ каза, какво желае да приеми Христіанскъ Вѣрж, и проси да мупрататъ священници, кои-то бы можали да ги наставатъ на Христіанскъ-тѣ истинъ. Римляне-тъ (сирѣчь Гръцы-тъ) съ радость пріяхъ това; зашто-то тѣникога не ся надѣяхъ за такова нѣщо отъ Българе-тъ,

¹⁾ Приемникатъ на Миломира или Владимира, първий-тъ Христіанскы царь въ Българско, Гръцкы-тъ и Латинскы-тъ писатели наричатъ Богорисъ, Ворисъ, Товарисъ, даже Богоримъ, Βουργρις, Βωρις, Τοβορις. Теофилактъ го нарича Борисъ не само тукъ, нѣ и въ писмо-то ad Sevastocratoris Filium.

²⁾ » Може отъ тука ся изясни това, що остава като неизвѣстно — говори Дюканжъ — » сирѣчь какво не Владимиръ, а Богоримъ [Борисъ] бѣше оня царь, връзъ кого-то вдигна оръжіе-то извѣстный-тъ Лотарій » Гл. Apollonius in libr de miraculis S Frasonis колко-то за мене, дѣло-то (работа) ся рѣшава по просто: Борисъ (нареченъ въ Св. крещеніе Михаилъ) имаше, като вуйча си (Миломира — Владимира), две язычески имена, и ся наричаше Владимиръ — Борисъ: Това ся види изъ Стриттеровы-тъ *Memor. populorum* Т. II р. II, *Bulgarica*. §. 73--78. И за това сж прави и оныя хронографы (дѣтописи) кои-то говорятъ, че Лотарій воювалъ е съ Владимира, сѣмъ, кои-то казватъ, че съ Бориса: това сж быле две имена на едно лице.

и така Борисъ прія Св. кръщеніе ¹⁾ и ся нарече Михаилъ въ честь на Римскій-тъ (Грьцкій) Императоръ, кой-то му стана кръстникъ, макаръ да ся не намираше самъ си на кръщене-то. За едно съ царятъ ся кръстихъ и много сановници, голѣмци и богаты, а слѣдъ тѣхъ сичкы-тѣ други ²⁾ освѣнъ нѣкой други, кои-то останяхъ въ идолопоклонство, нъ и тѣхъ съ войска ги накарахъ да пріематъ Св. кръщеніе.

35. Отъ тогава нарѣдихъ (учрѣдихъ, наставихъ) Епископы и священници, зехъ да градатъ храмове и скоро ги направихъ много, защо-то съ голѣмо усърдіе подновявахъ и оныя храмове, кои-то Обры-тѣ и Българе-тѣ бѣхъ съборили, прѣди да ся обърнѣтъ въ Христіанство.

36. Борисъ царствоваше мирно и покори подъ своѣхъ власть много народы. Слѣдъ 36 годишно царствованіе той падна въ тѣжка болѣсть и като бѣше на умираііе, той прѣдаде прѣстолъ-тъ на пръвѣй-тъ си сынъ Владиміра³⁾), и умря, слѣдъ нѣколко години, калугеръ.

¹⁾ Така пише и Левъ Грамматикъ, р. 462 ed Regiae.

²⁾ Кръщене-то на Българе-тѣ едни Историци пишѣтъ какво е станало около 846 год., а други около 866. Можи, въ едно врѣмя да е было закачено, и въ друго доврѣшено, или на врѣме да е было запряно по нѣкоя причинѣ, подирѣ да е пакъ подновено. Казвать, че различни причини накарахъ Българскій-тъ царъ Бориса да пріеме Христіанскѣ-тъ вѣрж; нъ по вѣрно е това, какво много такива причини е имало за него.

³⁾ Тоя Владиміръ Грьцкы-тѣ писатели наричахъ съ развалено име Пресіамъ (?!) Прѣдъхъ: тѣй Грьци-тѣ варварскы разваляхъ Славянскы-тѣ гласове. Той стана отстъпникъ отъ Христіанство-то, прѣдадесе на пиянство, и ся мѣчи да прѣклони подданин-тѣ си на язычество, тогава баща му свали отъ себе си иносекій-тъ (калугерскій-тъ) санъ, и ся зе пакъ да царува, а недостойный-тъ си наслѣдникъ, извади око-то и го заключи въ тъмница.

37. Въ Борисово-то царствованіе яви ся въ Българско Св. *Германъ*, явихъ ся и оныя святци, за кои-то ние говорихме по горѣ; тѣхни-тѣ чудесни явленія станяхъ въ Тиверіополь градъ: едни ги видѣхъ, че какво стоятъ на онова мѣсто, дѣто бѣхъ погребены, други — че ходятъ ноця по стѣны-тѣ на храматы; и тѣй както тія святци давахъ испѣленіе на сѣкого, кой-то ги молеше; за това сички-тѣ ги славихъ. Кога чу това българскій-тъ царь *Михаилъ-Борисъ* той като рѣшитель на благочестіе-то, заръча да изградятъ, храмъ въ *Брагалинцкѣ-тъ* (*Βραγαλινιτσα, Bragalinitza*) Епархіѣ, и тамъ да занесхъ мощи-тѣ на святци-тѣ. Това царско повелѣніе скоро испълни областеначалникъ Тадаринъ. Слѣдъ това много народъ съ Епископы, священници и мірскы сановници влезохъ въ Тиверіополь, и като ся помолихъ на онова мѣсто, дѣто ся явявахъ мъченици-тѣ, зехъ да копахътъ земѣ-тъ и намѣрихъ мощи-тѣ на святци-тѣ, покрыты съ мермерны плочы. На камънѣ-тѣ бѣше написано име-то на сѣкого, образъ-тъ, животъ-тъ и достоинство-то. Духовни-тѣ и мірскы-тѣ сановници пратихъ напредъ тия мермерны плочы въ Епископскѣ-тъ кѣщъ въ Брагалиничъ, за да покроятъ и тамъ святци-тѣ съ тѣхъ, и мощи-тѣ самички носихъ на рамо.

38—40. Въ врѣме-то на това шествіе, единъ нѣмъ четець ся досегна до мощи-тѣ, и изъ веднажъ хвана да говори и да слави Господа. Като видѣхъ това, народътъ зе да припада прѣдъ свѣты-тѣ мощи и да ги цалова. Тія кои-то ги носихъ не можяхъ да проминхъ отъ хора. Тогава Тиверіополци-тѣ намыслихъ да не дахътъ

Тія святы мощи да ся изнесжтъ и зехж да ги удръжжтъ; Тарадинъ не можеше да ги прѣдума нито съ молбж, нито съ плашене, и за това поиска да земе само троица по славны Святци: Тимоѳея, Комазія и Евсевія, а други-тъ остави въ Тиверіополь.

41—43. И така тін тръгнжж, и прѣди да стигнжтъ Брагалиничъ, срѣцнахж чловѣка съ искълчени крака, кой-то молеше за помощъ. Като наблизихж до него, ра-кы-тъ отъ само себе ся запряхж; хромый-тъ ся досегна до тѣхъ и изведижжъ оздравѣ. Священници-тъ сторихж молитвж и пакъ вдигнжжж мощы-тъ, кои-то станжжж ле-кы и подвижны, стигнахж въ Брагалиничъ, и ги турихж въ църквж-тъ отъ дѣснж страна. Въ тоя храмъ тур-нахж и клиръ, кой-то знаеше Български, за да врьши на него священнослуженіе. Нъ неизвѣстный-тъ малко ся ползова съ това благодѣяніе: той като ся върнж у дома си, прельсти чуждж женж на другого и ся прѣ-нѣси съ тѣхъ прѣстѣпнищж въ другж область; И благость Божія малко врѣмя търпя: прѣва-та болѣсть пакъ порази кривый-тъ. Нъ той позна грѣхъ-тъ си, върна женж-тъ на прѣвый-тъ ѿ мжжъ и съ молитвж на святци-тъ пакъ прія исцѣленіе отъ Господа. Той позна благодѣяніе-то Божіе, возблагодари Господа прѣдъ сячкы-тъ, и отиде на Св. Горж, та тамъ съ иночески чинъ посвати себе Богу.

44. Други чловѣкъ имаше такъвъ зълъ духъ, дѣто трѣбуваше да го дръжатъ въ синджирѣ, кога го доведохж въ храмъ-тъ при святїи-тъ, вързахж го за голѣмо дръво и турнахж стража. Като заспа стража-та, бѣсний-тъ скжса сенджиратъ, влѣзи въ храмъ-тъ и ис-каше да строши раж-тъ на Св. Евсевія. Въ това врѣ-

мя из-веднажъ му ся яви изъ ракж-тж мжжъ страшенъ, огненъ, и повѣлъ на духъ-тъ да излѣзи отъ бѣсный-тъ; той станж завчасъ и сичкы-тѣ ся почудихъ.

45—46. Нѣкои си донесохъ своѣхъ роднинъ разслабленъ при ракж-тж на Св. Евсевія, и болный-тъ като да въскрьсна само отъ едно досяганье до мощы-тѣ. Святець-тъ за да излѣкува съвсѣмъ разслабленный-тъ, яви му ся три нощи нарѣдъ и му маза тѣло-то съ масло, и най сетнѣ му каза: » ето че си здравъ, иди и прослави Господа ». Така исто ся изцѣли и други бѣсенъ, кой-то лудееше само по нѣкога.

47—55. По старый-тъ сынъ Борисовъ, *Владимѣръ*, какъ-то ся каза по горѣ, зе да управлява царство-то *). Слѣдъ четьре годинѣ встѣпи на прѣстоль-тъ по младый-тъ неговъ братъ Симеонъ ¹⁾. Споредъ негово-то повѣленіе начальникъ-тъ на область-та Дистръ прѣнесе мощы-тѣ на Св. Сократа и Тодора изъ Тиверіюполь въ Брагалиничъ, и тамъ ги турна при другы-тѣ святци. И

*) Гл. прѣдне-то забѣлѣжаніе.

¹⁾ Дюканжъ (отъ Константина Багрянородный de Administr. imp. c 32) показва, какво » Симеонъ бѣше сынъ на Владимѣра, кой-то царство-ваше прѣди Богорима » кога той ся пада внукъ Владимѣру-Маломѣру (Гл. стр. 58). Сега на основаніе на ясно-то свидѣтельство на Българскій-тъ Архипастырь, може ся исправи родословіе-то (Генеалогія-та) на Българскы-тъ царѣ. Симеонъ бѣше по младый-тъ сынъ на Бориса, кого-то той турна на царство-то, кога извади очи-тѣ на по старый-тъ си сынъ и го заключи въ тъмницѣ. И така, оия Михаилъ — Борисъ, *Μιχαήλ — Βορίσις*, кой-то, спорѣдъ слова-та на Дюканджа, царува слѣдъ Прѣсіама, прѣди Симіона, не е другъ никой, освѣнъ баща имъ, Михаилъ — Борисъ, кой-то пакъ за да царува нѣколко врѣмя, додѣ не успири царство-то си. Гл. по на татѣкъ историко-критическы-тѣ изясненія и родословия-тж таблицѣ на Българскы-тъ царѣ въ IX вѣкъ.

отъ тѣхъ ставахъ много чудеса: исцѣлихъ ся: седемъ годишенъ отрокъ, роденъ глухъ и нѣмъ; жена съ зълъ духъ, хромъ сиромасъ, прокаженъ, слѣпа жена, и найсетнѣ единъ человекъ, кой-то бѣше боленъ отъ лакомство, и изыдаше въ день по восемь българскы хлѣбове и никога ся не насищаше.

ИСТОРИКО—КРИТИЧЕСКЫ ИЗЯСНЕНІЯ.

—

Житіе-то на Тиверіополскы-тѣ мъченици, кое-то изяснява Исторіѣ-тѣ и Генеологіѣ-тѣ на Българскы-тѣ царѣ въ IX вѣкъ, е написано отъ българскій-тъ Архіепископъ Теофилактъ. То като съчиненіе ако не на сѣщи българинъ, то като на житель отъ Българія достойно е да ся вѣрва за сичко що ся говори за Българско, а още повече отъ прѣдъ разказы-тѣ на Византійци-тѣ, кой-то сѣ писали само по слухъ и невѣрны прѣданія.

Това важно и любопытно за Исторіѣ-тѣ съчиненіе е напечатано въ III томъ въ Венеціанско-то изданіе, между другы-тѣ съчиненія на оный Теофилактъ, кой-то живѣше въ царствованіе-то на Византійскій-тъ Императоръ Алексій Комнинъ, и е писалъ сѣкаквы съчиненія връзь Латини-тѣ и ся счита 14^{ти} Българскій Архіепископъ. За такъвъ е той писамъ у Барона Розенкампа¹⁾ въ » *Обозрѣніе-то на кормчата книга* » кой-то зѣ това миѣніе отъ Дюканжа²⁾ и Ассемани³⁾. Тія писате-

¹⁾ *Обозрѣніе-то на кормчата книга въ исторически видъ*, Съч. Барона Розенкампа (Москва, 1829). Введеніе, примѣчаніе 73. стр. 66.

²⁾ Du Cange, *Familiae Byzant.* cap XXVIII, p 174 Editio Regia.

³⁾ *Assemani Calendaria Ecclesiarum universae* T. III Гл. IV, стр. 423 и пр. Т, V. Гл. IV. стр. 161.

ли ако и да ся трудихъ толкова, Исторія-та на Българскъ-тъ Иерархія се още не е пълна; кога станхъ известны сички-тъ матеріалы, тога судница-та (критика-та) ще може да рѣши много въпросы, кои-то сега още не сѣ ясны. Така на примѣръ, слѣдъ открытіе-то на Маѣвскій Теофилактъ, съврѣменникъ на Алексѣя Комнина (1081—1118), трѣбува да ся счита вторый Архіепископъ съ такова имя. Трудолубивый-тъ и ученый-тъ съчинитель на Исторія-та *« Славянскы-тъ Законодательства »*, показва какво най напрѣшъ у сички-тъ Славянскы племена Христіанство-то ся разпространи спорѣдъ ученіе-то и обычаи-тъ на Православіе-то, и открь какво Папы-тъ мѣчахъ ся да обърнхъ Славяне-тъ къмъ Римскъ-тъ церквѣ; съ това той показа тѣя любопытны обстоятелства отъ раздоръ-тъ между Византійскы-тъ Патріарсы и Римскій-тъ Дворъ за Българско. По тоя раздоръ и яви ся въ половинѣ на IX вѣкъ Архіепископъ Теофилактъ ꙗ пратенъ отъ Цариградъ. Г. Маѣвскій пише: Френци-тъ и Нѣмци-тъ глѣдахъ на Българе-тъ като на орудіе за да свършхъ покушенія-та си за Славяне-тъ (това по ясно ся види отъ войны-тъ, кои-то имахъ Нѣмци-тъ съ Ростислава и Святополка Моравскій), и много ся мѣчихъ да ги покорхъ (прѣвземхъ) подъ своѣхъ власть. Въ 864 година Императоръ Лудовикъ ся вдигна врѣзъ Българе-тъ и ги накара да му ся врекхъ, да станхъ Христіане: Азъ мислѣхъ, да ги е каралъ той да пріемхъ Римско-католическо исповѣданіе *) защото Българе-тъ отколѣ дръжахъ Христіанскъ вѣрѣ спо-

*) Hinemani Remmensis Annalis, у Пертца, I, стр. 465.

рѣдъ ученіе-то на Вѣсточнѣ-тѣхъ церквѣхъ. Това намѣреніе едвамъ не ся сврши. Българе-тѣ за да ся отмѣстятъ за притѣсненія-та, кои-то трыняхъ отъ Грьци-тѣ, пратихъ въ 866 година (а не въ 861, както казва Паги) посланницы до Германскій-тъ Императоръ Карлъ II, съ извѣстіе, какво тѣи желахъ да прѣминхъ въ Римско-католическѣ-тѣхъ Церквѣхъ. А папѣ-тѣхъ просихъ да имъ истъжува 106 канона, кои-то тѣи не разбирахъ въ Вѣрѣ-тѣхъ си. Българе-тѣ молихъ и единый-тъ и другій-тъ да имъ пратятъ Священницы. И наистинѣ, Императоръ-тѣ имъ испрати отъ своѣхъ странѣхъ Священницы; нѣ тѣхъ ги прѣварихъ други, пратени отъ Папѣ-тѣхъ, кой-то съ това искаше да земи Българе-тѣ подъ своѣхъ епархіалнѣхъ власть¹⁾. Тогава ся събуди Цареградскій-тъ императоръ Михаилъ III. Той нахрани съ злато Римско-Католическій-тъ Епископъ Гримоалдъ и го испрати изъ Българско. Слѣдъ това Императоръ-тѣ смири Българе-тѣ и не остави да ся отдѣлятъ отъ Вѣсточнѣ-тѣхъ църквѣхъ; той имъ тури Архіепископъ *Θеофилактъ* и даде му въ церковны-тѣ съвѣщанія *второ* мѣсто слѣдъ Цареградскій-тъ Патріархъ²⁾

Това имаше лошы сѣтнины: двѣ-тѣ церкви открехъ враждѣ-тѣхъ, коя-то си имахъ отколѣ помежду си и ся раздѣлихъ, макаръ ако още не съвршено. » Така говори за пръвый-тъ *Θеофилактъ*, ученый-тъ съчини-

¹⁾ Подъ години 866 и 867 Annal. Fuldeus. Hunemari Remmens. Annal. у Пертца I, 379, 380, 474.

²⁾ Hessler Geschichte der Ungarn unb ihrer Landsassen, 1, стр. 150 и други

тель на Исторія-та за Славянскы-тъ Законодательства ¹⁾).

Кой отъ тѣхъ двама единоименны архіепастиры е писалъ това житіе на Тиверіополскы-тъ Мъченици: дали Теофилактъ I, кой-то живѣше въ конецъ-тъ на IX вѣкъ, или Теофилактъ II, кой-то живѣше въ свръшкъ-тъ на XI вѣкъ?

Венеціанскій-тъ издатель на съчиненія-та Теофилакта II не знаеше, че имало въ IX вѣкъ и другъ Архіепископъ съ таково имя, и сѣка че неговый-тъ писатель е написалъ това житіе. Той видя, и » въ писма-та, слова-та, рѣчь-та, слогъ-тъ Теофилактовъ е *истръсенъ, малко вразумителенъ, много прилича на слогъ-тъ на сички-тъ Гръцы въ IX вѣкъ* ²⁾ » А въ Житіе-то — « Слогъ-тъ е по мѣсенъ и по равенъ ³⁾; нъ и ний-дѣ не бѣше показано да е това Житіе на другого », за това и разсѣдл, какво го съчини тоя писатель на XI вѣкъ ⁴⁾ И така го познахъ като съчиненіе на XI вѣкъ. Нъ отъ другъ странъ, видяхъ, прѣво, какво различіе има слогъ-тъ на Житіе-то отъ слогатъ на другы-тъ творенія Теофилактовы въ XI вѣкъ; второ, въ житіе-то е писано само за оныя чудеса на мощы-тъ, кои-то сѣ ставали само до царуваніе-то на Симеона, Борисовъ сынъ, кой-то царувалъ надъ Българе-тъ въ свръшкъ-тъ на IX вѣкъ; третію, знаемъ, какво имаше другъ Теофилактъ, въ свръшкъ-тъ на IX вѣкъ, и споредъ това можемъ да

¹⁾ Исторія на прѣвобытна-та Христіанска церква у Славяне-тъ. Изъ Маѣвскій прѣвелъ Орестъ Евейкій (Варшава, 1840), стр. 43 и 44.

²⁾ Въ моятъ Славянскій Сборникъ Мнѣніе-то на Венеціанскій-тъ издатель на Теофилактовы-тъ твореніе за Житіе-то на Тиверіополскы-тъ мъченици, стр. 40.

³⁾ Пакъ тамъ стр. 40.

⁴⁾ Пакъ тамъ стр. 41.

рѣчемъ, какво Житіе-то на Тиверіюполскы-тѣ мъченици е писалъ Теофилактъ I като съвременникъ на Българскы-тѣ царѣ Бориса и Симеона. Слѣдъ това, като списаніе на IX вѣкъ, това житіе трѣбва повече да ся вѣрова за оныя работы, кои-то има въ него.

Родословіе-то на Българскы-тѣ Царѣ, още никой не е разглѣдалъ критически зацо-то нѣма български источники; а извѣстія-та на Византійскы-тѣ лѣтописи (хронографы,) зацо-то сж много кратки та не стигатъ. Теофилактъ, като Българскій Архипастырь явявася вѣренъ ръководитель въ тоя лабиринтъ. Като сравнимъ негови-тѣ показанія съ кратки-тѣ указанія на Византійци-тѣ, лесно можемъ да разрѣшимъ сички-тѣ недоумѣнія и да направимъ правж Генеологіѣ и Хронологіѣ на Българска-та Исторія въ IX вѣкъ. Ето въ какъвъ видъ слѣдъ това ся представя родъ-тъ на Българскы-тѣ Царѣ въ IX вѣкъ.

Крубошъ (Грубошъ)
809—820

Обритагъ (Крутогонъ).
820—826

Боягъ (Енработъ). Звиничъ. Маломиръ (Владимиръ)
827—830

Михаилъ Борисъ
830—866.

*вторый пжтъ още до 870 г.,
умря въ Калугерство въ 906 г.*

Владимиръ (Присіамъ). Симеонъ
866 — 870 870—927.

Правота-та на Генеалого-Хронологическа-та (Родословно-Лѣточислителна) таблица, коя-то написахъ азъ, ся види отъ това любопытно сказаніе, на коя-то отколѣ обръщаше вниманіе Калайдовичъ, ако и да не можеше никакъ да съгласи свидѣтельства-та на очевидци-тѣ и съвременници Българе, съ Стриттеровы-тѣ таблици. На край четвърто-то Аѳанасіево слово (листъ 208 на обрѣ ащ.) прѣди негово-то *посланіе о праздници*, Калайдовичъ прочети това важно за исторія-та *Послѣсловіе*: » сіа книги благочестныя, наречимыя Атанасіи, повѣленіемъ княза нашею *Бомарскаго*, именемъ *Симеона*, приложи ихъ епископъ Константинъ въ Словенскъ языкъ отъ Греческа, въ лѣто отъ начала міра 6414 und 10, ученикъ сый Меѳодовъ, Архіепископа Моравы; написа те ихъ Тудоръ ⁽¹⁾ черноризецъ Доксовъ ⁽²⁾, тѣмъже княземъ повелѣлъ на устїи Тычи ⁽³⁾ въ лѣто 6515 und 14 идѣже святаа златаа Церква новаа сътворена

(¹) Тодоръ.

(²) На мѣсто Доксовъ трѣбова спорѣдъ мнѣніето на Калайдовича, да ся чите Доуксовъ (Дуксовъ): той мысли, какво Дукъ съ (отъ Латинскій Духъ, вождь) трѣбова да е прѣкоръ (прозвище) а не имя, което нѣма въ мѣсяцесловатъ на наша-та Църква. Извѣстно е, какво Іоаннъ Екзархъ Българскій, въ начало-то на Хвѣтъ, ходи у черноризецъ Дукъ, кой-то спорѣдъ неговъ молбъ зе да прѣведе богословіе-то на Дамаскина; нъ съ тоя ли замѣчателенъ човѣкъ бѣше сближенъ и Тодоръ, кой-то прѣведе четыретъ слова врьзь Аріанетъ.

(³) Рѣка Тычъ (на чужды-тѣ карты Tiza) ся втича въ Варнѣ (Урана), близо при сегашнѣ Прѣславъ, или старый Българскій Прѣславецъ, кой-то имаше друго имя Великій градъ, и това имя Византінци-тѣ прѣведохъ на Мегалопокъ. Тоя градъ ся наричаше още Великій Прѣславецъ (Μεγαλή Προσλάβα), а въ старо врѣме го викахъ Марціанополь (въ честь на Троянова сестра, Марціяна). Рѣка Варна (Юрана) ся влива въ черно Море.

есть тѣмже князем. Въ се убо *мѣсто уст раб Божій, сею князя отецъ*, въ блазѣ Вѣрѣ живый, въ добрѣ исповеданіе Господа нашего І. Х. *великій и честный и благовѣрный Господь нашъ Князь Боларскъ* именем *Борисъ, Христіанское же имя ему Михаилъ*, мѣсяца *Маія* въ бѣ (2) день въ суботный вечер. Сей же *Борисъ Болары* крестилъ есть, въ мѣсто стхъ бсхти (1), въ имя Отца и Сына и Святаго Духа, аминъ (2). *Калайдовичъ* показва и друго мѣсто, дѣто Симеонъ е нареченъ Борисовъ сынъ: » Книгы Завѣта Божія ветхаго, сказующе образъ Новаго Завѣта, истинну сущу. приложенія отъ Греческаго языка въ Словенскій при князи Болгарьстѣмъ *Симеонъ, сынъ Бориши, Григоріемъ Презвитеромъ, мнихомъ, всѣхъ Церковныхъ Българскихъ церквей*, по-

(1) Слова етхъ бсхти сж явна погрѣшка: *Калайдовичъ*, както ся види не е разбралъ добрѣ буквы-тѣ, съ кои-то бѣше забѣлежена година-та кога ся крестили Болгаре-тѣ, и турилъ нѣкаквы нѣразбраны слова. Мнозина, кои-то не знаѣтъ Вѣсточны-тѣ языци показватъ тіа, слова като останали отъ старый Българскый языкъ, и слѣдъ Енгеля проповѣдватъ какво Дунавскы-тѣ преселенци отъ Волга сж Татаре, и какво съ тіа двѣ думы ся доказва че сж тіи Азіятци. Вѣсточни-ти (Оріенталисты-тѣ) пакъ, кои-то трѣбова по да знаѣтъ това, казватъ иначе: тіи говорятъ, какво такыва слова нѣма нито въ Арабскій-тъ языкъ, нито въ Турскій-тъ, нито пакъ въ Персидскій, и съ това събарятъ исторически-тѣ мысли на не-Оріенталисты-тѣ, зарады нѣкой си Азіатскій языкъ на Болгаре-тѣ.

(2) *Іоаннъ, Екзархъ Българскій, Калайдовича*, стр. 98 заб. 40. Азъ щѣ забѣлѣжа тукъ, какво начало-то на година-та тогава чели отъ Мартъ, за да прѣведе тога лѣтно-то лѣточисленіе на сегашно, трѣбова отъ години-тѣ отъ създаваніе-то на свѣтъ-тъ да ся извади 5,508, прѣзъ Іаннуаріа и Фебруаріа;— и 5,509 ако ся говори за Мартъ, Апр. Маія, Іюніа, Іюліа, Авг. Септ. Окт. Ноем. и Декемвриа. И така, отъ 6415 год. отъ създаваніе-то на свѣтъ-тъ като сж извадітъ 5809 год. (защо-то Михаилъ — Борисъ умря на 2 Маія) ще имаме 906 г. отъ Р. Х.

вельнієть того Книголюбца князя Семеона, истинѣ же
рици боголюбца (¹) ».

Тія двѣ свидѣтельства на съврѣмененници-тѣ служатъ
за най добро подтвержденіе за истинѣ-тѣ на Теофилак-
товы-тѣ сказанія и за правотѣ-тѣ на моя-та родосло-
вно-хронологическа таблица за Българскы-тѣ Ца-
рье въ IX вѣкъ.

Совѣтовамъ да ся погледне отъ любопытство на
родословіе-то на Българскы-тѣ Царье, кое-то е напра-
вилъ Стритгеръ(*): Спорѣдъ него не ся знае чій е сынъ
Богорисъ (Борисъ), а царувалъ отъ 843 до 860 г. като
братъ на Владиміра (сирѣчь Маломіра), кой-то царувалъ
ужъ отъ 829 до 842 лѣто; Симеонъ е показанъ за
сынъ на Владиміра (Маломіръ) и царувалъ отъ 888 до
942 г.; сынъ на неизвѣстный и братанецъ Симеонъ
ся явява Пресіамъ (867); като сынъ на неизвѣстный-тъ,
ся показва още бащаму Михаилъ-Борисъ (870). Ето въ
какъвъ хаосъ показвася Генеалогіѣ-тѣ и Хронологіѣ-тѣ
на Българскы-тѣ Царье въ IX вѣкъ!

Н. В. С.

(¹) Іоаннь, Екзархъ Българскый, Калайдовича, стр. 99, заб. 42, за
годинѣ-тѣ, въ коя-то умрѣ Симеонъ, сынъ Борисовъ, азъ съмъ съгласенъ съ
мнѣніе-то на покойный-тъ Академикъ Кругъ, какво Симеонъ ся поминалъ на
27 Maia 927 лѣто, 15 und. Kруг. Byzant. Chronolog. s. 165.

(*) Гл. извѣстія Византийскихъ Историковъ, объясняющихъ Россійскую
Исторію собран. Иваномъ Стриттеромъ (С. П. Б. 1775), г. 11.

СЛОВО

ВЪ НЕДѢЛЮ СТРАШНАГО СЪДА БОЖІА

*Изрѣчено въ Габровскѣ-тъ Свѣто-Трошкѣ црквѣ
отъ Тодора Стоянинова-Бурмова на 1858 г.*

Ето, братіе, настѣпва постъ-тъ, приближавася врѣ-
мя-то на покаяніе-то. Св. црѣкова отдавна вече ѣ на-
ченѣла да ни приготвюва за това врѣмя. Въ прѣддирниѣ-
тъ недѣлѣ, коѣ-то ся нарича Недѣля митаря и Фарисеѣ,
тя ни прѣдстави въ чтеніе-то отъ Евангеліе-то
и въ пѣснопѣніѣ-та си, какъ много трѣбува да отбѣ-
гнувами ній гордій-тъ Фарисейскій духъ и да приемаме
струшенно-то и смиренно-то сръдце Митарево въ пока-
яніи-тъ си молитви. Въ заминалѣ-тъ недѣлѣ тя ни на-
чрѣта отъ притчѣ-тъ Христовѣ за блудній-тъ синъ о-
бразъ на високо-то милосердіе Божіе къмъ грѣшникъ-
тъ, за да има всѣкій тврѣдѣ надежда за прощеніе при
чистосръдечно-то си раскаяваніе въ грѣхове-тъ. Но бѣ-
хми ли ній колко годѣ внимателни къмъ-то тѣѣ грижи на
нашѣ-тъ духовнѣ матерѣ? Стана ли приготвюваніе и отъ
нашѣ стрѣѣ? — Стана, не можемъ да го отречемъ,
стана; но какво приготвюваніе? — Приготвюваніе тѣ-
лесно, коѣ-то е противоположно на духовно-то. Откакъ
разбрахмы, чи настѣпва постъ-тъ, ніе наченѣхми да не
отричѣми на тѣло-то си и въ онѣѣ ястіѣта, въ

кои-то по напрѣдъ му отричахми; захванѣхми да ся събирами по начесто и да продѣлжавами вечери-тѣ си по много; съгласихмися даже да отиѣмами отъ сънѣ-тѣ си нѣщо — зашто-то той може да ся навакса и презъ постѣ-тѣ — садѣ да наситимъ колко-то ѣ възможно по зидетѣло-то, дано ни то дрѣжи ситость на дълго, безъ да помислимъ окаяніи, чи то по вече ще да ни мѣчи, като го лишиме изъ единъ пѣть отъ вкусни-тѣ блажни ѣстіѣ-та. Ето какво бѣше наше-то приготвюваніе. На! какъ ся отговорихме ній на гласѣ-тѣ отъ црѣквѣ-тѣ. Воистинну сми за оплакваніе хора.

Днесъ Св. црѣковъ прѣдставя на нашѣ-тѣ мисленній поглѣдъ второ-то пришестіе Христово, или страшній-тѣ сѣдѣ Божій, дано той ни нѣкакъ накара да помислимъ за плачевно-то си състояніе. Но ахъ! може и днешно-то ѣ прѣдставѣніе да земиме безъ да го даже осѣтихъ мнозина изъ насъ, отъ прѣзмѣрно-то си усердіе да ся приготвѣхъ за постѣ-тѣ съ насиченіе тѣлесно.

Да ся посмислимъ, братіе, и да начрѣтаѣмъ въ души-тѣ си образѣ-тѣ на страшній-тѣ сѣдѣ Божій, спорѣдъ св. писаніе и указаніе-то на св. црѣковъ, дано той ни приведе на истинній-тѣ пѣть, и всели въ насъ печаль духовнѣ, печаль по Бозѣ, тѣй като тя садѣ може да бѣде за насъ спасителна въ сегашній-тѣ животѣ.

Слово-то Божіе учи, че Іисусъ Христосъ, Синъ Божій, ще доде пакъ на земѣ-тѣ второй пѣть, но не тѣй какъ-то ѣ дохождалъ прѣвій-тѣ. Между прѣво-то и второ-то му пришествіе ще да има голѣмо различіе. Нѣкога си той дохождалъ на земѣ-тѣ въ уничиженіе и нищетѣ, но сега ще доде въ славѣ и великолѣпіе небесно. Тога-

ва той ся уничижилъ да избави насъ отъ уничиженіе, прѣтърпѣлъ постижъ смръть да исхити насъ отъ обятіа-та навѣчнѣ-тѣ; но въвъ второ-то си дохожданіе той ще да яви торжественно Божественно-то си величіе за утѣшеніе на истинни-тѣ си послѣдователи и за наказаніе на грѣшници-тѣ, кои-то не принесли покаѣніе. Нѣкога, като ся намиралъ той на земѣ-тѣ, къмъ него дерзновенно всѣкій пристѣпалъ и хортувалъ за кою-то ѣ му било угодно; Той трѣпѣлъ тогава и присмивки и укори, като агнецъ кроткъ и незлюбивъ; но, като доде сега вторій пѣтъ, ще въстрепере предъ него всѣка душа като прѣдъ царя царствующихъ и Господа господствующихъ. Въ прѣво-то си дохожданіе Той кротко и съ милосердо око глѣдалъ на грѣшници-тѣ, бесѣдовалъ съ тѣхъ, ѣлъ и пилъ, макаръ и да го осаждавали за такова общеніе фарисеи-тѣ и книжници-тѣ, но въ дирне-то си Той ще да ся яви страшенъ и нестрѣшимъ за тѣхъ. Въ прѣво-то си пришествіе Той нѣмалъ гдѣ главѣ-тѣ си да подклони, а во второ-то, носимъ отъ Ангели-тѣ Той ще да прѣдстане прѣдъ всичкій-тъ свѣтъ съ отворени обятіа да въспрїеме свѣтлій-тъ ликъ на праведни-тѣ и да ги упокои въ блаженни-тѣ обители на Отца своего. Нѣкога си Той дохождалъ да ни учи съ слово и дѣло, а тогава ще доде само да ни сѣди за това, чи не сми ся възпользовали съ нѣгово-то ученіе и примѣръ и да въздаде всѣкому спорѣдъ дѣла-та.

И тѣй второ-то пришествіе Христово при всичкѣ-тѣ си слава и великолепіе ще да бѣде страшно за всички-тѣ челоуѣци, зашто-то спорѣдъ слово-то Божіе *и праведникъ едва спасетя* (1 Петр. 4, 18); но най много ужасно ще бѣде то за грѣшници-тѣ.

Помислете, чи тогава щатъ да се събератъ, заедно съ всички-тъ Ангели, и всички-тъ народи земни отъ всички-тъ врѣмена, чи въ това многочисленно събрание на небесни-тъ и земни-тъ жители ще да се открийтъ дѣлата на всѣкого человѣка, за да възприеме всѣкій спорѣдъ тѣхъ награда или наказаніе. Помислете, какъвъ страхъ ще обие тогава грѣшници-тъ, като се покажатъ на тъмни-тъ имъ лица тѣхни-тъ скверни дѣла въ присутствіе-то на праведній-тъ съдиѣ. Прѣдставете, какъ мъчително ще бѣде за тѣхъ кога тѣ видятъ, че ставатъ явни за всички-тъ вселеннѣ не само онѣа тѣхни беззаконіѣ, кои-то тѣ не скривали отъ человѣци-тъ, но и онѣа, кои-то тѣ считали за нѣща, скрити зависими отъ человѣческій погледъ, и кога се покажатъ не само нечестиви-тъ имъ дѣла, но и нечестиви-тъ имъ мисли и не само тѣзи, кои-то тѣ помнятъ, но и онѣа, кои-то тѣ давно забравили. Помислете какъвъ срамъ ще ги хване тѣхъ, каква досада, какво недоволство ще ги обгрѣне, кога погледнатъ, тѣ на свой-тъ си тъменъ и гнусенъ ликъ и на свѣтлій-тъ и прѣчистій-тъ ликъ на праведни-тъ. О, горко и много горко ще бѣде тогава на грѣшници-тъ. Тогава притѣснители-тъ и грабители-тъ ще да се смажатъ отъ страхъ и трепетъ, като видятъ, чи онѣа, кои-то сѣ тѣ притѣснявали и грабили, се намиратъ отъ стрѣнѣ-тъ на праведни-тъ и вопиѣтъ къмъ Господа да съди Той тѣзи кои-то сѣ ги обидѣли, да пролеѣ праведній-тъ гнѣвъ свой на тѣхни-тъ мучители и гонители и да отврѣне на тѣхъ. Тогава сребролюбци-тъ, чревоугодници-тъ, святотатци-тъ и други-тъ беззаконници сами на себе си ще се почудятъ, какъ ся могли да бѣждатъ

до толкова заслѣпени, що-то да ся прѣдадѣтъ на такива скверни пороци. Тогава тѣ ще да почувствувѣтъ во всички-тѣ сила, чи не трѣбувало тѣй да ся постѣпва; но то ще бѣде вече късно. Тѣ ще бѣдѣтъ готови тогава да принесѣтъ слези покаяніа, за да умѣятъ грѣховни-тѣ си нечистоти, но напрасно. Тѣхни-тѣ плачове и риданіа не ще да могатъ да отврѣнѣтъ отъ тѣхъ онзи страшенъ гласъ: *идите отъ Мене проклятіи въ оный вѣчный, уготованный діаволу и ангеломъ его* (Мат. 25, 41). Напрасно тогава ще си трошѣтъ и извивѣтъ сърце-то тѣ, чи не постѣпвали спорѣдъ ученіе-то евангелско и спорѣдъ увѣщаніа-та на црѣковни-тѣ учители, кои-то имъ раскривали това ученіе; чи тѣ слушали въ земній-тѣ си животъ страсти-тѣ си, а оставѣли на стрѣнѣ повелѣніа-та Божіа, макаръ и да имъ сѣ ся възвѣщавали тѣ на често отъ црѣковнѣ-тѣ катедрѣ. О, горко, горко, братіе, ще бѣде на всички онѣа, кои-то постигнатъ онова громово изрѣченіе. Тѣ ще да ся проводѣтъ въ такова страшно мѣсто, дѣ-то огнь-тѣ, кой-то ще ги гори, никога не угаснова, и червь-тѣ, кой-то ще ги ѣде, никога не умира. Тѣ ще да ся проводѣтъ тамъ не за едни, двѣ или три години, но за всички-тѣ вѣчностъ. О, горестно състояніе! ще да ся минѣтъ сто, двѣстѣ, хиляди години отъ начало-то на тѣхно-то мѣченіе и тогава, като по наши-тѣ тукашни сѣжденіа за продолжителность-тѣ нѣй би могли да помислимъ, чи тѣ сѣ къмъ край-тѣ на мѣченіе-то си, тѣмъ ще да имъ ся чуе гласъ, кой-то ще казва, чи това ѣ само начало-то на тѣхни-тѣ страданіа. Ще да протекѣтъ десѣтъ, сто хиляди и даже милионѣ години отъ начало-то на тѣхно-то бѣдствуваніе,

но тѣмъ все сѣщо-то ще да имъ ся повтори, чи това ѣ сирѣчь само начало-то на тѣхно-то бѣдствіе. Ще да ся минѣтъ десять, сто милиона години, но надъ тѣхъ ще ся чува все онзи гласъ, кой-то ще повтаря, чи това ѣ само начало-то на тѣхно-то мѣченіе. Това ще каже, чи тѣхно-то страданіе ще ся простре во всичко-то безкрайно врѣмя, коє-то има да послѣдува подиръ страшній-тъ сѣдъ Христовъ и коє-то ся нарича вечность. *Страшно естъ еже впасти въ руцѣ Бога жива.* — Избѣгнува ми хортуваніе-то за самъ-тъ лютость на тѣхни-тъ мученія, удалявамися отъ тенко описваніе на тѣхни-тъ страданія отъ неумирающаго червя и отъ неугасимаго огня; нещемъ такаже да ви изображава ми тѣхно-то терзаніе отъ неутолимъ-тъ имъ жадъ, по коє-то тѣ ще считѣтъ за голѣмо благо и прохладженіе-то даже отъ єдинъ намокренъ прѣстъ, или тѣхно-то внутренне мученіе, коє-то ще испитвѣтъ тѣ при поглѣдваніе-то си къмъ блаженній-тъ ликъ на праведни-тъ (Лук. 16, 23): и отъ казанно-то до сега ясно ѣ за всѣкого какво зло ни чака насъ грѣшници, ако не принесеме плоди достойни поканія. И да не помисли нѣкой изъ насъ, чи тѣа страданія ще да испита само този, кой-то правилъ голѣми грѣхове, какво-то: убійство, любодѣйство, грабителство; зашто-то, спорѣдъ слова-та на Ісуса Христа, въ вѣчній-тъ огонь ще бѣдѣтъ проводени не само такива велики грѣшници, но и по малки, какво-то тѣа, кои-то не подавѣтъ на сиромаси-тъ милостинѣ, не ги обличѣтъ и не ги нахранвѣтъ, кога тѣ ходѣтъ голи, гладни и жедни; кои-то не прѣдлѣдвѣтъ за прѣсни-тъ въ тѣмници, болни-тъ и не приѣмвѣтъ въ кѣщи-тъ си странни-тъ. Іисусъ Христосъ

въ притѣх-тѣ, коя-то ся чете днесъ и не упоменува за голѣми грѣшници. Той само еднѣхъ вина показва на тѣхъ, кои-то ще проводи въвъ вѣчный-тъ огнь: *взалкахся, и не дасте ми ясти; возжадахся и не напоисте Мене; страненъ бѣхъ, и не введосте мене, боленъ и въ темницѣ, и не посѣтисте мене* (Мат. 25, 42, 43).

Братіе Христіане! да ся убоимъ во врѣмя отъ страшній-тъ сѣдъ Божій и отъ вѣчни-тѣ мъжи, кои-то сѣ приготвени за грѣшници-тѣ; да възсплъчемъ и възридаемъ за грѣхове-тѣ си, додѣ сме еще тука, за да не плачеме въ продлженіе-то на цѣлѣхъ вѣчность, зашто-то *слющии слезами радостію пожнутъ* (Псал. 125, ст. 5). Да отстѣпимъ отъ зли-тѣ дѣла, додѣ имаи еще възможность да ся исправимъ; да не глѣдами да си наситимъ тѣло-то по добръ въ тѣхъ малко дни, кои-то ни оставѣтъ до постѣтъ, но да ги употребимъ за приготвюваніе и приученіе наше къмъ по голѣмо въздрѣжаніе. Да не ся плачимъ еднѣхъ на други, чи постѣтъ скоро настѣпи въ тѣзи години, но съ готово срѣще да пристѣпимъ къмъ нѣго, като къмъ едно главно срѣдство на наше-то покаеніе, та да можимъ, като си очистимъ грѣхове-тѣ съ слъзи-тѣ на сокрушенно-то си срѣще, да ся сподобимъ и нѣй да станеме отъ деснѣхъ-тѣ стрѣлѣхъ на праведній-тъ Судия въ второ-то Му пришествіе и подиръ това да ся наслаждавами съ тѣхъ неизреченни блага, кои-то *око не видѣ, и ухо не слыша, и на серце чловѣку не въздоумѣ* (1 Кор. 2. 9). Аминь.

РЪЧЬ

Професора Константина Зеленецкаго

з а

Начало-то и образозатели-тъ на Черковно-Славенскы езыкь.

(Вижь Часть II. № 14 стр. 250).

Венелинъ умозаклучва на споредъ разны изводи и соображеня, искарани съ голѣмо напѣваніе; тай напри-мѣръ, необходимостъ-та за кръщеніе-то на Славены-тъ за много-врѣме прѣди Кирила и Методія той на това го основава, че този народъ еще въ д и ѣ-то столѣтя жи-вѣлъ въ Панонія и Ретия и дакъмъ не можало было да нема смѣсъ съ Латинци-тъ въ приеманіе-то на хри-стианска-та вѣра; — понататакъ, на туй, Паннонцы-тъ (Словенцы-тъ) имали свои си Епископы, отъ които двама засѣдали на Сирмійскый съборъ, въ 357 год.; — на туй, че еще Кесарій, братъ на Григорія Назианзинскаго, различава между Словены-тъ и Физоны-тъ таквызи, » кои-то ѣдѣли месо-то и гѣрды-тъ на животны-тъ, и таквызи, които не правятъ това, и ужъ-че пазятъ посты, и най-подиръ на другы обстоятелства, които сѣщо-тай не-матъ правж, доказателнж силж и важность.

Миѣніе-то на Професора Бодянскаго, изказанно-то прѣди петъ години (¹). сѣщо-тъжъ пада на тѣзи осѣда

¹) Жур. Мин. Нар. Просвѣщенія. 1839 Августъ.

(категорія). Въ 1839. год. той былъ въ Райградъ, мѣнастыря на св. Венедикта, до града Брюнъ. Тука му са случило да разгледва рѣкописа *Martyrologium Odonis*, писанъ на Латинскій языкъ, въ царуваніе-то на Карла Великаго, и въ броѣ на други-тѣ приписки, които са намѣрвали отвѣтъ по тѣзи рѣкописъ намѣрилъ Грьцкъ-тѣ думъ *λυγία* я, писанъ съ наш-тѣ отколѣшино-Славенскы буквы. Въ тѣзи дума, сичкы-тѣ буквы, споредъ свойщина-та и происхожденіе-то си, сходни съ съсъ Грьцкы-тѣ, освѣтъ подирна-та я, коѣто нема въ Грьцка-та азбука и коѣто е достоѣние собственно на Славенската. Туй показва, че дума-та е писана по име съсъ Славенскы буквы. А споредъ дѣто тѣзи рѣкописъ е писана нѣколко десетки години прѣди Кирилла и Меѳодіа, то, тѣзи дума, казва Г. Бодѣанскій *»estъ самый древнѣйшій, отъ колкото съ намъ извѣстни, памятникъ Кириллицы, а съсъ туй наедно и свидѣтельство-то, че наш-тѣ прѣдцы Славене, знаѣли вече азбукъ-тѣ, коѣто наричае Кириллова или Кириллица, еще прѣди Кирилла и Методіа»*. Но нека забелѣжимъ, че на стара рѣкописъ едно какво-да-е слово може да се напише много поисподирѣ.

• За обѣсненія на туй станѣло, продължава Г. Бодѣанскій, не остава друго срѣдство, освѣтъ да допуснемъ това мнѣніе, че не съ първи Солунскы-тѣ братя, които съ намѣрили и употребили наш-тѣ азбукъ; че таѣще до тѣхъ была въ ходъ у Грьцкы-тѣ Славени, които като съѣди на Грьци-тѣ, като са намѣрвали въ исприкѣсвани съсъ тѣхъ сношенія, естествено неможали да не употребявать Грьцкъ-тѣ азбукъ за израженіе-то на мысли-тѣ си по бащина имъ языкъ, и малко имъ была грижа-та за правописаніе-то, но пишели кой

както му скивнѣло и както умѣалъ; че отнайнапрѣдъ тѣзи азбука была твърдѣ несвършена и помого приличала на Грьцка-та, а не на отдѣлна самостоятелна; че найподиръ Костантинъ и Меѳодій, като са рѣшили да бѣдѣтъ просвѣтители на Славены-тѣ въ христѣанската вѣра, не измыслили новѣ азбукѣ, но зели онѣзи коѣ-то была въ ходъ, баремъ извѣстна-та колко-годѣ, *догм-нили и усвѣршили ѣхъ.* »

Понататѣкъ, въ потвърденіе на мнѣніе-то си, Г. Бодѣанскій привождѣ думы-тѣ на Черноризца Храбра, кой-то, както обичайно смѣтатъ, живѣлъ и писалъ въ X или XI вѣкъ, и кой-то между друго-то говори:

» Прѣжде жео Словѣне не имѣхъ книгъ, но урѣтами и рѣзѣми
 » уѣтахъ и гадахъ погани свѣре; крѣстивше же са Римьскими и
 » Грьцьскими письмены изждахъса писати, Словѣньска рѣчь бѣ не
 » зстроена. И тако бѣша многа лѣта; потомже ѣловѣколюбецъ
 » Богъ посла имъ св. Константина философа, нарицаемаго Кирилла
 » изжа праведна и истинна и сотвори имъ письменѣ, ова же по
 » Словѣньскѣй рѣчи. » Отъ тука са види, че наш'-тѣ прадѣди не вѣрвали, че токо Константинъ и Меѳодій были пѣрви изнамѣрници на Славенско-то писмо, но че еще до прѣди тѣзи мѣжѣ употребѣвалиса въ тѣхъ понапрѣдъ *чрѣсти и рѣзи*, а подиръ у едны, Римско-то, а у други Грьцко-то писмо, неустроено, как-да-е, и найподиръ веки устроено, приньравено къмъ тѣхнѣ-тѣ рѣчь. »

Въ подалечно-то потвърждаваніе на мнѣніе-то си, Г. Бодѣанскій сочи еще монетѣ-тѣ, която въ Професора Бочѣка, на която Славянско-то слово писано на оборотъ съ Грьцкы буквы.

Трѣба да са согласимъ, че отъ сичкы-тѣ прѣдположенія за Славенско-то до прѣди Кирилла писмо прѣдпо-

ложения-та на Г. Бодянского сж най *удовлетворителни* отъ други-тѣ и ведени тѣй по естествено, безъ *теоретически* напѣвания, въ които мы неволно сме длѣжни да помѣримъ Венелина. Обстоятельства-та, които Г. Бодянский привождя *особенно* думи-тѣ на Черноризца Храбра, твърде сж важни, и служатъ за силно подтвержденіе на негово-то мнѣніе. Не можемъ са прѣпира, че Славени-тѣ прѣди Кирилла и Методія не сж писали съ Гръцкы буквы думи-тѣ на родныя си языкъ както видимый сжщо-то да правятъ и сега нѣкои отъ Българи-тѣ, и водятъ переписка по бащина си языкъ съ Гръцкы буквы. Изобщо това обстоятельство може твърдѣ да си има мѣсто-то, но то не води къмъ никаквы *результаты*, за-туй защото, споредъ сичкы-тѣ свидѣтельства на минѣлы-тѣ врѣмена и по сичкы-тѣ *документалны акты*, които сж са опазили до наш-то врѣме, ный не можемъ да не признаваме Кирилла и Меѳодія за образователи на черковно-Славенскы-тѣ писмена, за установители на черковный языкъ и прѣводчики на св. писаніе. Данни-тѣ или свидѣтельства-та за тѣхна полза въ туй отношеніе сж твърдѣ разнообразны и много на четъ. Съ туй са согласява Г. Бодянский, като поменува по-късно на друго мусто ^(*) за Константина и Меѳодія, като за Славенскы первоучители, които сж свършили прѣвода на книги-тѣ свѣщ. писанія по бащиный си языкъ. Ето тѣзи данни.

Свидѣтельство-то на *Папа Іоанна VIII*. който былъ современникъ на тѣзи Славенскы первоучители. Въ свои-

(*) Жур. Мин. Нар. Просвѣщенія. 1843. Іюнь. Огд. 11. стр. 134.

тѣ кѣмъ Меѳодія Буллы отъ 879 и кѣмъ Богемскыя Кралъ Светополска отъ 880-та година той ясно говори: » за Славенскы-тѣ писмена, изнамѣренни-тѣ отъ нѣкого си философа Константина, и за Литургія-та, за светото Евангеліе и за божественны-тѣ изреченія на Ветхыя и Новыя Завѣтъ по Славенскы языкъ ⁽⁹⁾. » Туй сичко, както са види отъ общыя смыслъ на тѣзи Буллы, възимало начало-то си токо при Светополка. Отъ тѣзи Буллы види са еще, че въпросъ-тъ за Славенското богослуженіе былъ досущъ новъ и послужилъ за прѣдметъ върху когото наковладили Меѳодія неговы-тѣ непріатели прѣдъ Папскыя прѣстолъ. Да забележимъ, че другы нѣкой, между които и Венелинъ, сумнѣватса въ достовѣрностъ-та на тѣзи Буллы.

2) Друго современно свидѣтелство са стои на неизвѣстныя сочинитель *откъслѣка* (отрывки) de conversione Bojariorum ⁽¹⁰⁾ и , споредъ забележаваніе-то на Добровскыго, отнасяса приблизително кѣмъ 873-та година. Тозъ неизвѣстный считалъ ввеждане-то на богослуженіе-то на Славенскый языкъ въ Панонія нарушваніе на правды-тѣ на залцбургскы-тѣ архіепископы и по име на туй обстоятелство приписва удаленіе-то на първосвященника Рихбалда отъ Панонія. Той при туй споменува за Методія и за новоизнамѣринны-тѣ отъ него Славенскы буквы (*noviter inventis Slavinis literis*).

⁽⁹⁾ Litera denique Slavonicas a Constantino quodam Philosopho repertas, quibus Deo laudes debitae resonant, jure laudamus et in ea lingua Christi domini nostri praeconia et opera, ut enarrentur, jubemus.

⁽¹⁰⁾ Добровскій Кирилъ и Меѳодій стр. 34.

3) Въ отколѣшна-та Легенда за Богемскѣ-та Кне-тица Людмила изнабѣрване-то на Славенскы-тѣ буквы и прѣводъ-тѣ на книги-тѣ отъ Св. писаніе на Славенскый языкъ преписваса Кирилу ⁽¹¹⁾.

4) Свидѣтельство-то Нестора, кой-то казва за Солунскы-тѣ братѣ: » Сима же пришедшима (къ Моравіи) начаста составлявати писмена азбукьнаа Славенски, и приложиста Апостола и Евангеліе; и ради быша Славене, яко слышаша величїе своимъ языкомъ ⁽¹²⁾ »

5) Презвитеръ Деоклейскій, кой-то е писалъ около 1161 год. прѣдставя сѣщо-тѣй важно свидѣтелство въ полза на нашия прѣдметъ. Ето думы-тѣ на тогози презвитера, кой-то са набѣрватъ въ негова-та » *Historia regni Slavonum*: » Светѣйшій мужъ Костантинъ настанилъ Свещеннослужители и като съставилъ Славенскѣ-тѣ азбукъ превель отъ Грьцкыа языкъ на Славенскыа благовѣстіе-то Христово, Псалтиря и сичкы-тѣ св. книги отъ Ветхыа и Новыа Завѣтъ и, като натѣкми, споредъ обычаа на Гърцы-тѣ, обѣдниъ (литургииъ), утвърждавалъ ги въ вѣра-та во Христа. И като са прости съ сичкы-тѣ обѣрижты отъ него къмъ вѣра-та въ Христа, прѣбѣрза по апостолско благословеніе въ Римъ » ⁽¹³⁾.

6) Свидѣтельство-то на Черноризца Храбра, за кото- ний поменахме погорѣ и който утвърдително казва:..., » Светыи Константинъ философъ тѣхъ намъ створи писмена и книги преложи и братѣмъ Меѳодіи. »

⁽¹¹⁾ Ibid. стр. 29.

⁽¹²⁾ Кенигсб. списокъ лѣтописи. стран. 21.

⁽¹³⁾ Добровскій: Кирилъ и Меѳодій. стр. 28.

⁽¹⁴⁾ Іоаннъ Екзархъ Българскый. Изслѣдованіе К. Калайдовича. 191. Часть II. Книж. 15.

7) Намѣренна-та въ бывшиа Бенедиктинскы Блаубейернскы мѣнастырь (въ Виртембергъ) Легенда, помѣстенна-та отъ Шлецера въ негова » *Несторъ* », която Добровский отнася къмъ їд Столѣтіе, съдържава въ себе си доста обстоятелно извѣстіе за живота и подвигы-тъ на Кирилла и Меѳодіа и вѣлно оставя на тѣхъ почета на прѣвода св. книги по Славенскы языкъ.

8) Думы-тъ на Четии-Минеи въ животоописаніе-то на Кирилла и Меѳодіа, (11 Маѣ): (Кирилъ и Меѳодій изнамерили) » *Азбукѣ Славенскѣю имѣщѣю въ себѣ ли писменѣ, во еже бы приложити книги Греческіа на языкѣ Славенскый.* »

Ный приведохме тука токо тѣзи свидѣтельства, на които са основава необорваніе-то на тѣзи истинѣ, че Кирилъ и Меѳодій были първы-тъ изнамѣрници на Славенска-та азбука и прѣводници на книги-тъ св. писанія и които найчесто са срѣщатъ въ издирки-тъ на Добровского, Шлецера, Шафарика и на други-тъ Славенолюбцы. Тѣзи свидѣтельства ный можехме да ги приведемъ еще помного. Таквози е на примѣръ Грыцко-то животоописаніе на Българскыя Архіепископъ Климента, което е дошло отъ много старо врѣме, и което Добровский привождѣ въ негова: » Кирилъ и Меѳодіа », сжщо-тѣй и други паметници. Но ный не го намѣрихме за потрѣбно да са простираме за едно нѣщо, което и безъ туй не е подъ сумнѣніе.

Врѣхъ основа-та на сички-тъ горезабележенни свидѣтельства, неможе да не признаеме, съ необорима законнина, че прѣподобни-тъ Кирилъ и Меѳодіа быле първоначалны съставници на сегашна-та Славенска книжина и прѣводници на книги-тъ св. писанія по славенскы е-

зыкѣ. Истина-та на туй основава са не на какво-годѣ тъмно и неотредено прѣданіе, но на *документы* въ строгъ смисълъ, исторически, на современны свидѣтельства и акты. Мжже, какви-то Добровскій, родоначалникъ на сички-тѣ сегашни Славенолюбцы, и Шлецеръ, кой-то тжй дълбоко и основателно е разискалъ въ своѣхъ *»Несторъ»* пытаніе-то за прѣвода на книги-тѣ св. писанія по Славенскы езикѣ, прифащали *рѣшително*, че за сичка-та си книжовнина и писменность Славены-тѣ сж обвързаны на Кирила и Методіа, и че прѣди тези първоучители, *»Свѣтильниковъ мѣръ»*, както казва четива-та тѣ сж немали нищо, въ туй отношеніе. Освѣнъ туй свидѣтельства-та, што докарахме погорѣ, съ сичка есния показватъ, че ако и да е имало прѣди Солунски-тѣ братия Славенска книжнина и наченки отъ прѣводы, то Кирилъ и Методій, кои-то сж обвържили на себе си толкози общо-то внимание, крайно направили твърдѣ важнѣ-тж и *рѣшителнѣ-тж* крачкѣ въ тжзи работа, тжй-што по сичка правдина тѣмъ са пада титла-та първоучители Славенскы.

(Продълженіе).

Погрѣшки. Книж. № 12 стр. 160. вмѣсто *свѣтлива* чети: *свѣтлива* то-есть скромна.

МЫСЛИ

ОТЪ

НИКОЛА КАСАПСКАГО

(вижъ часть II Книжка № 14. стр. 254).

Имежъ нѣколко стотенъ думы, съставены съ подражаніе-то, человѣкъ-тъ, съ дѣйствіе на врожденно-то му влеченіе, споредъ кое-то мысль-та ся дрыпа насилно на навѣнъ и си търси израженіе въ гласа, съставилъ тысящъ други, и изъ область-тъ чувственнхъ пренесалъ имъ значеніе-то въ предѣла на ума и на отвличенность-тъ. Така, напр. думы-тъ, сир. *яти*, *поняти*, *понятіе*, прѣвоначально означаватъ да ся вземе, грабне, хване, да ся обиеме нѣщо-то обиходишкомъ, съ обложеніе отъ всички-тъ страны; сетнѣ думата *понятіе*, въ умственный-тъ языкъ, хванала да знаменова присвояваніе себѣ предмета съ мысль-тъ. И това отвличеніе понятія-та, отъ чувственны-тъ къмъ умственны-тъ захванало много рано. Тука по случай е да ся смисли за едно пригледваніе умнаго любословца (филолога). Дѣте-то като хване да хортува, най първо изговаря име-то на майкѣ си, на доплицѣ-тъ. Първа-та му мысль е любовь-та и благодарность-та. Така и на младенствующаго челяка, съ първо-то си батканіе, съ безотчетны, по видимо-то, гласны буквы, проявялъ мысль-тъ за отца небеснаго. Въ пелены-тъ на челоуѣчество-то възникнала дума-та Богъ, коя-то ся съставила у Еврее-тъ отъ всички-тъ гласны буквы на я-

зыка имъ» които у тѣхъ съ писмена не ся изражавать. И свята-та тазъ дума въ всички-тѣ прѣвоначалны языцы, е едносложна. Преславный-тъ мудрецъ на старинѣ-тѣ, Пинеагоръ, не дерзалъ да го изговори. » Чтите Оногози, думалъ той, Чіе-то име може да ся начъртае съ четиры буквы! » - Другій наблюдатель забѣлѣжилъ, въ подтвержденіе тѣхъ пакъ истинѣ, какво разны-тѣ произведенія на природѣ-тѣ, най просты-тѣ и обыкновенны-тѣ, имать, въ различни-тѣ нарѣчія отъ единъ и сѣщъ языкъ, различни названія, нѣ дума-та Богъ и други именованія на умственны-тѣ, върхуственны сѣщества сѣ общи на всичкій-тъ народъ, ветхи, коренны, непостижимы, нѣ за всинца понятны.

Кжсота-та на време-то, не ны допуска да влизаме въ подробно изложеніе за тойзи предметъ, който онъ единъ могаль бы да ны земе до неопредѣлно дѣгло време.

Коя е была първа-та часть на слово-то (рѣчь-тѣ), споредъ реда на появленіе-то въ языка? Като исключимъ смысленно-то отъ насъ междометіе, треба да ся даде първенство глаголу. Человѣкъ-тъ въ младенчество-то на ума си, когато пълно еще играе дѣтинско-то му воображеніе, забѣлѣзва дѣйствиe-то по скоро отъ предмета дѣйствующъ, и по дѣйствиe-то вече отличава предмета. Думы-тѣ: *гърми, реве, кукува* быле по рано нежели *гърмъ, волъ, кукувица*. По тѣхъ причинѣ, не безъ основаніе говорятъ нѣкои си, какво предложенія (фрази), сѣществовали по напредъ отъ име-то, понеже въ глагола ся заключава и подлежаще-то и сказуемо. — Подиръ глагола ся появило прилагателно-то, такожде звукоподражателно, а слѣдъ прилагателно-то ся съставило сѣществително-

то: предмета наименовали споредъ отличителны-тѣ му свойства.

Образованіе-то други-тѣ части на слово-то, опредѣлители-тѣ, замѣнителны-тѣ и соединителны произлезло много по късно, споредъ реда си. Человѣкъ-тѣ, съставляющъ думы-тѣ, игралъ съ тѣхъ като дѣте: то ся прислушвалъ къмъ природѣ-тѣ, то давалъ воля на прихотѣ-тѣ (своеволіе-то) и на воображеніе-то. Въ зачало-то, думы-тѣ, както у дѣца-та были односложны; сетѣ отъ тыя ся развили вѣтѣве (клонове) и отрастали, и ся съставили двусложны, трисложны, и така по на татѣкъ. Нѣ думы-тѣ прѣвоначалны, отъ отколѣшне-то си въ якъ-ка употребленіе, получили голѣмѣ неправилностъ въ начертаніе-то, уклонилися отъ начала-та си, и пріели особенно произношеніе.

Народы-тѣ, като ся размножили въ мѣсто-то на прѣвоначално-то си жителство, разселятъся въ други страны, заимѣтъ пустыре-тѣ и полета-та, или изтѣсняватъ (изпѣждатъ) по слабы-тѣ си съсѣдницы отъ напreshни-тѣ имъ жилища. Като ся уклоняватъ отъ главно-то племе, поколѣнія-та измѣняватъ языка си отъ новы-тѣ понятія, отъ впечатлѣніе-то на новы-тѣ предмети върху чувства-та имъ, и даже отъ различни-тѣ си упражненія. Забѣлежено, че звѣровни-тѣ народы по сѣ мълчиливы отъ други-тѣ и по сѣ бѣдны отъ кѣмъ израженія-та: като вардятъ за добычета-тѣ си, тѣ навывкноватъ къмъ мълченіе-то; народы-тѣ скитачи любятъ вообщо приказки-ти и поезіѣ-тѣ. Народи-тѣ сѣдателни основаватъ языка си върхъ правила неизмѣнны, като жилища-та имъ. Жители-тѣ приморски и планински-тѣ горци съставляватъ думы,

въ които обитатели-тъ отъ среднѣ твърдѣ земѣ и на равнища-та не могатъ да иматъ потреба: Норвежци-тъ иматъ нѣколко десетицы думы, за наричаніе морскій-тъ заливъ, широкъ или тѣсенъ, плиткъ или дълбокъ, и т. н. т. Швейцарци-тъ иматъ особны израженія за могила (хълмъ) отъ сѣки видъ. Дума-та *тундра* ся родила въ Сибирь: *лиманъ* ся пріѣла при впадваніе-то широки-тъ рѣки въ черно-то море; *планина*, тѣкмо у Българе-тъ, отъ загорци-тъ ся нарѣкли и пр,

Утвърждаватъ, че нѣжностъ-та и пріятностъ-та на языка зависятъ отъ климатъ-тъ, че южны-тъ народи употребяватъ повече буквы гласны, сѣверны-тъ сж по богати съ съгласны гърлены и свистящи. Това правило е не безъ исключенія. На сѣверъ има языци пріятни, вокални, гармонически. По наше-то мнѣніе, върхъ грубость-тъ и мекость-тъ на языка не толкозъ иматъ вліяніе степень-тъ широчины, коко-то мѣстоположеніе-то на страни-тъ. Въ горы-тъ, средъ скалы-тъ, пропасти-тъ и дивы-тъ водопады (бентове), языкъ-тъ е по грубъ и по суровъ нежели въ долины-тъ, на равнины-тъ и на низки-тъ брегове на море-то. Това мы виждаме въ языка Нѣмскій. Южни-тъ му наречія, Швейцарско-то и Австрійско, които ся сж образovali въ земы-тъ пладнински, нъ пресичаны отъ горы, много сж по корави и по сурови отъ сѣверны-тъ, които като ся спускатъ въ Нѣмско-то море, становатъ мекки и вяхнали, и най сетѣ изчезаватъ заедно съ земѣ-тъ въ гладкій-тъ, лѣнивъ языкъ Голландскій.

Народи-тъ, като ся умножили въ мѣсто-то на прѣвоначално-то си жилище, разсѣляватся въ други страны.

Сбутаніе-то и смѣсваніе съ народы чуждеплеменны производать важны въ языка премѣны: народъ-тъ получава отъ дошїане-тѣ новы думы, новы формы и извитіе на рѣчь-тѣ, и въ таковъ случай прѣвенство-то нѣкогїжъ останва не възъ странж-тѣ на побѣдители-тѣ, а на странж-тѣ на многочисленны-тѣ побѣдены: въ Англіѣ побѣдоноси-тѣ Нормани прїяхъ языка на покоренный-тъ народъ, то ся знае, катому съобщихъ и отъ тѣхный-тѣ; въ Россіѣ, госпоствуща-та Варяжска Русь исчезнала въ подвластно-то ней народонаселение Славянско. Въ Българія (Въ Горныѣ и Долныѣ Мизіѣ) пришедшій народъ (Български), подобно има такова вїяніе. Съ такива средства мако по мако ся уобразувать отдѣлени-тѣ языцы съ тѣхны-тѣ нарѣчія, усволявать себѣ особенны-тѣ звукове, прїимать свойственны-тѣ нимъ обѣртанія, и съставлявать отличительный-тъ си характеръ, тазъ особенностъ на народно-то семейство, която кара дѣцата да умирають за рождениѣ-тѣ си земѣ. Съ такъвъ начинъ съставлявася онѣжъ невидимѣ, нѣ неразрывнѣ веригицѣ, коя-то ны свръзва съ съотечественныцы-тѣ и ражда братскій съѣзъ на гражданство-то, кой-то ся проявѣва съ благородно чувство на свѣтъ-тъ любовь къмъ отечество-то.

(продълженіе).

СТИХОТВОРЕНИЕ.

1

Шупелька (кавалѣ).

Уще ко си бѣѣ малечекъ
Отъ класъ си пискъ напраиѣ,
Со нейъ свиреѣ подскаквеѣ,
И по зелены ледины
Си тѣрчахъ по преперугы.

Достигне други години
Да свира мило ми бѣше;
Радосень свиркъ напраиѣ
И со моитѣ другары
Играѣ со сѣрце весело,
Тѣрчаѣ по поле широко,
Шетаѣ по горы высокы,
И низъ езера поминаѣ.

Сега се други времена
Я сега нейкю да тѣрча,
Не ми е мило да шета
Ни сака игры другарскы.
Сега що ми е най мило
Дружбъ да има шупелькъ
Да найда мѣсто високо
Подъ ладнъ сѣнкъ дѣбѣ;
Предъ мене поле широко,
Подъ нодѣ рече да течить
Часть II. Книж. 15.

Надъ глажъ вѣтаръ да шумить;
И я на джбъ-тъ наваленъ
Да свира со шупелькж-тж,
Какъ не ме учинжъ сърце-во.

2

Не-пѣяно

Ми велеть онѣ пѣяно сумъ;
А я си незнамъ какво е
Тва пусто шкуро пѣяно!
Я друго нещо несторифъ,
Сжде си зедофъ край мене
Сафа со винце тиквешко
И си се мало нацицахъ.

Ми велеть сжнки подзѣ-вѣ
Ко д' ода ми се валеетъ;
Земя се тресить вервите
За тва се подзѣ велеетъ.

И акъ си чукна главж-тж
На дзиздой и на камення,
И акъ се джумкы на чело,
Отъ таквы малы работы
Али требить да се плашме? —

У! пѣяница падинатъ;
Ми велеть и се смѣетъ;
Ко да имъ нещо напраифъ!
Що иматъ ако падина
Пакъ како юнакъ си станва

Немойте усты поганы
Тукъ-така не клевете ме;

И пакъ ви вѣрно пофтора,
Я сосемъ незна имѣ-то
Отъ тоя пусто пѣяство;
Ичъ несумъ я пѣяница. — ? —

3.

Бисера

Бисеро моме, Бисеро,
Що носишъ бисеръ на гарло ?
Твое-то гарло хубаво
И отъ дробнаго бисера
Хиляда пѣти побѣло. —

Бисеро моме, Бисеро,
Защо со бисеръ покривишъ
Твое-то гарло хубаво ?
Я нейкю бисеръ да баца
Тукъ сака твоето гарло. —

Бисеро моме, Бисеро,
За кого низишъ бисеръ-тъ ?
За кого готвишъ дарон ?
Я, дарой бисеръ не сака,
Тукъ сака момо Бисера. —

4.

Голапче

Голапче мало хубаво, голапче златокрылесто,
Кога ти дойде при мене ? и кога вчасотъ побѣгна ? —
Уще я гласъ ти не слушнахъ; уше те харно не видохъ.
День ми се мило налужи ? данъ ми се добро насхрди !
Защъ не ти хубость пофалихъ, защъ не ти криля помазнихъ ? —

Елами, мило, елами, елами сега примене;
Я, ке ти хубось пофалямъ, я ке ти криля помазнемъ;
Я ке те тебѣ назобимъ се со дробнаго бисера,
Я ке те чува секога мое ми мило въ пазувъ. —

5.

Желаніе.

Кога ке доитъ при мене!
Кога ке седнить до мене!
Така си велефъ ката-день —
Я кога дойде у мене —
Какъ ке излеза предъ неж;
Да не бы дошла никога! —

6.

Клетва.

Кой клеветить праинѣ-та Божіа
Да му капнить языкъ до гърчмѣжнѣ;
Се да зборвить, нищо да не кажвить.
Сите люгъ него да слушаеть,
И пакъ сите да го отбегвееть;
Са къ д'останватъ како улаица,
И дакукатъ на камениа голы! —

Съвременна летопись.

— 0 —

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДНЕВНИКЪ

Самодържець Наполеонъ III и царица Викторія отивать на поздравленіе въ Шербургъ.

По-много-то вѣстници въ Европа размысlevать и разсжждать заради вижданіето на два-та самодържца въ Шербургъ, кое-то мыслятъ какъ новъ залогъ за траяніе-то на мира между два-та народа Французи и Ингелизи. Единъ листъ ся мжи да докаже, че Самодържець Наполеонъ и царица Викторія пожелахъ да утвърдятъ изново спомощъ-тъ на Франца съ Англія.

Засѣданіе-то на Инглезкый Парламентъ ся затвори на 15 Августа, по царска заповѣдь. Словото на царица-та гласи, че управление-то слѣдва да има най-добры-ты сношенія съ чюжды-ты силы и изговаря най-гольмо увѣреніе за държаніе-то и укрѣпленіе-то на мира.

Колко-то за вжтрѣшни-ты дѣла казва, че Финанско-то положеніе е доста добро, та не ще имать потрѣбъ да зимать на вѣра. Заради Индійскы-ты дѣла, Н. В. поздравлява Парламента, че направиль законъ, кой-то, като остава на царица-та управление-то върху Индійска-та имперія, трѣба тамъ да нареди пакъ и утвърди владеніе-то на Англія.

Споредъ както пишатъ отъ Паризъ, че ако изясненіе-то, что соединени-ты силы трѣбаше да направятъ върху градъ Тіень Чингъ, остане безъ дѣло, тія ще бждѣтъ принудени да ся отре-кѣтъ отъ всяко прѣдпріятіе срѣщо Пекинъ, до кой-то не могатъ доближѣтъ корыта-та на съединена-та флота. Адмиралъ Риголтъ отійва на островы Филипинскы да земе отъ тамъ засилванія-та что Испанія трѣбаше да събере, и да иде да дѣйствува срѣщо Туранъ въ Кошиншина, кога отъ друга страна Михаилъ Сеймуръ уплѣтваше силы-ты си срѣщо Жаронъ.

Индійска-та дружина, что изгуби политическѣ-тъ си власть, и сѣществува още както търговско съдруженіе, извѣсти отвараніе-то на подписваніе за послѣдня-та часть на назаема, на коя-то беше простено да земе, за да посрѣщне разноскы-ты на война-та. Поискано-то сребро днесъ назаемъ стига до 3,579, 000 лиры за шесть години. Плащаніе ще бжде на четвъртина, отъ мѣсець на мѣсець, закачено отъ 10 Августа.

Едно съвършено задоволствіе ся даде на Испанко-то управление отъ Англійско-то заради самоволны-ты навижданія сторены отъ единъ Англійскый паропловъ на чюжды-ты морскы корабы по воды-ты на Велика Сагуа.

Австрійско-то управление споредъ станалы-ты послѣдни случкы въ Турція иска да събере на югъ въ Унгарія едно войнско тѣло за пригледваніе, и готово да е да влѣзе въ дѣйствиѣ на първъи бѣлѣгъ.

Всрѣдъ Германска-та Спомощъ влада заради дѣла-та на Княжества-та, единъ незговоръ, кой-то може да докара раздѣленіе на гласоветы. Хановерь тегли сѣдба противо отряжданіе-то по 29 Іулія, и иска да са отнесе на Германскы-ты царіе.

По единъ указъ отъ Санктпетербургъ крестіянети (селчане на дѣлба), безъ да бждѣтъ съвършено усвободени, пріяхѣ мно-

то правдини, что гы приближать до свободны-ты. Занапрѣтъ тѣя могъть да придобывать и продавать имота на сѣщиты свои начальници, кога до нынѣ не можахъ ни да продаждъ ни да купить нива освѣнъ да гы прѣимать и работать на дѣла.

Между това тѣя селчане могъть да начевають и теглять гражданскы сѣдбы безъ да бѣждъ въспрѣни да искать присѣщѣ-то на управника върху дѣла-ты; най-послѣ тѣя иматъ правдина да оставятъ своя имотъ съ завѣтъ, и улеснено имъ е вла-званіе-то въ реда на търговци-ты и на граждани-ты съ въспирание на правдини-ты да плащатъ на управление-то удѣлъ что беше до сега отъ 600 рубли до 1500, и е сваленъ нынѣ съ едно даване отъ 15 до 40 рубли въ полза на оставници-ты солдаты, кои-то сѣ отъ селчане крестіане.

Едно отъ най-голѣмы-ты въспрѣтія на тоя въкъ прѣе до-бросъвършеніе.

Илектрическа-та жица, опрѣдѣлена да поставя двата свѣта въ сѣединеніе доклѣ мигне око, и на коя-то постановленіе-то срѣщна толкосъ мѣчноты и докара толкова измамы, най-послѣ ся нареди. По телеграфическо извѣстіе ся научавать, че тая прочута жица е поставена между Валенція, въ Ирландія и за-воя на Трините въ Нова Земя, на дължина до 2092 миля.

Тѣхъ новинъ пріяхъ въ Лондонъ съ най-гореща благодар-ность. Дѣла-ты отъ дружина-та, что бѣхъ испървомъ по 300 лиры стерлини, възлѣзохъ отведнажъ на 800, и кои-то чловѣци имахъ нарѣцѣ не гы оставяхъ по-долу отъ хылядо.

ТЪРГОВСКИЙ и КНИЖЕВНЫЙ ДНЕВНИКЪ

Едно отъ доказательства-та за просвѣтеніе-то на единъ на-родъ е книжевна-та търговія, коя-то сѣставлява единъ отъ най-

главны-ты дѣлове въ Европа. Тамъ ся продаватъ книги-ты все едно както и сукно-то по насъ; има чловѣци да ся спечелили и печелятъ отъ печатаны книги по миліонъ за малко врѣмя. Преди нѣколко години търговецъ натварва цѣлъ корабъ съ книги, списанія отъ Шилера, та занесва по море въ Данимаркія, и отгортъ за три дена отъ кораба продава всичко както топлъ хлѣбъ. Бройтъ на книги-ты, что ся печататъ и продаватъ въ просвѣтена Европа, е безкрайнь; тѣхни-ти търговци сж на сжща-та почестъ както и по наши-ты мѣста Европа-тужарлара. За свидѣтельство на това явяваме за градъ Липиска, въ Саксонія, что знаемъ, че отъ наши-ти читатели ся намиратъ много души, кои-то сж ходили тамъ. Наистина чловѣкъ като влѣзе въ него градъ смаевася, че вижда най-хубавы-ты и най-голымы-ты кжщя да сж книгопродавници!

Книжевна-та трговія начнж да ся развива и по българскы-ты мѣста, и сме уверени, че за малко врѣмя ще трѣгне напрѣдъ. Много е драго намъ днесъ, надѣмъ ся да бжде и пріятно за читатели-ты ни, да явимъ, че въ Търново Г. П. Кысимовъ отвара *Новж Книгопродавница*. За негова смѣтка има напечатано вѣке въ Цареградъ: *Електрическій Телеграфъ*, *Геометрія* и *Алгебра*, прѣведены отъ французкы отъ млади-ты Българчета, что ся учать въ училище-то на Бебекъ, отъ кои-то Българска-та книжнина ся надѣе много. За изученіе-то, полза-та и потрѣбность-та на Французскій языкъ заради Българе-ты щемъ говоримъ на друго мѣсто. Ныпъ си дохождаме пакъ на дума-та да кажемъ, че още и всички-ты списанія отъ Г. Славейкова сж напечатаны отъ Г. Кысимова. Друго като не ни иде отржцъ да спомогнемъ Г. Кысимову за негово-то добро и полезно дѣло за Българе-ты, опрѣдѣляваме ся да имъ благодаримъ съ една чиста дума и отъ все сърдце да имъ кажемъ: Всевышній да имъ подарява добры печалби!

К Н И Г И

*кои-то ся съ печатали въ Печатницѣ-тъ
ни и ся намирътъ за продажбѣ :*

СКРАТЕНІЕ на ТУРСКА-ТА ИСТОРИЯ преведена, попълнена и издадена отъ П. Р. Славейкова. — 8^{ва} стр. Цѣна ... 1 цванецъ.

КРАТКА СВАЩЕННА ИСТОРИЯ преведена отъ Архимандрита Партенія Зографскій. 8^{ва} 120 стран. Цѣна 5 гр.

ЦВѢТОСЪБРАНІЕ (Славянска Христоматія) издадена отъ Никифора П. Константинова. гол. 8^{ва} 200 стр. Цѣна 8 гр.

Учебни Книжки за Дѣца-та, наредени и издадени отъ П. Р. Славейкова :

КНИЖКА I. БУКВАРЬ 8^{ва} 16 стр. Цѣна 1 гр.

КНИЖКА II. СВАЩЕННА ИСТОРИЯ.

КРАТКА ВСЕОБЩА ИСТОРИЯ отъ Йоакима Груева. гол. 8^{ва} стр. 222. Цѣна 15 гр.

ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ТЕЛЕГРАФЪ преведенъ отъ францужки отъ Хр. Ваклидова. Издаденъ отъ Павтели Г. Кисимова.

БЛАГОНРАВІЕ преведено отъ Францужки отъ Хр. Ваклидова. Издадено отъ Д. Добровича и Г. Василева за ползѣ-тъ на Българскѣ-тъ Книжнина. гол. 8^{ва} 48 стр. Цѣна 2 гр.

ПЪРВА ХРАНА преведена отъ И. П. Чичовъ. гол. 8^{ва} 168 стр.

ЖИТИЕ и ЧЮДЕСА Святаго и Славнаго Пророка Ілія преведено отъ Отца Х. Софронія. гол. 8^{ва} стр. 35.

НАЧАЛНОЕ УЧЕНІЕ за дѣца-та отъ Арх. Партенія. гол. 8^{ва} 40 стран. Цѣна 2 гроша.

СМЕТНИЦА отъ Кънчя Кесарева.

НАРЪЧНА ЧИСЛИТЕЛНИЦА преведена отъ И. Николова, а не-правена и издадена отъ Ив. Найденова.

Подъ печать :

БУКВЕНИЦА СЛАВЕНСКА отъ Хр. К. Сичапъ Николова.

ФРАНЦУШКО-БЪЛГАРСКИ РАЗГОВОРЪ отъ Ив. Найденова.

АЛГЕБРА преведена отъ Фран. отъ Хр. Ваклидова.

ГЕОМЕТРИЯ преведена отъ Фран. отъ Хр. Ваклидова.

МЪСЯЦОСЛОВЪ за 1859 отъ Българска-та Книжнина.

ЦВѢТОНОСНО-ТО ПАНЕРЧЕ Нравствена Повѣсть издадена отъ Х. М. Пашова и Ат. Г. Симова.

СКАЗАНИЕ за Св. Димитрія Басарбовскаго отъ Арх. Натанаилъ Стояновича.

Отвъзничны книги за продажбѣ :

БЪЛГАРСКА ГДЪСЛЯ издадена отъ С. Зафорова и Ц. Желева.

Цѣна 4 гр.

Подписка-та за спомоществованіе-
то на Българскы-ти Книжици и
на Българ. Книжнинѣ приѣма ся
отъ тыѣ лица:

Отъ Настоѣатели-ти на БЪЛГАРСКЫ-ТИ КНИЖИЦИ
Г. Г. К. Мариновича и К. В. Славчевича въ Цариградъ.

Отъ Г. Пантели Х. Г. Кисимова въ Тръново.

„ „ Т. Х. Бойчова въ Шуменъ.

„ „ Братіѣа Х. Петкови въ Русчукъ.

„ „ Сав. І. Гамзовенова въ Видинъ.

„ „ Радіа Теодорова въ Силистрѣ.

„ „ Братіѣа Георгіевичъ въ Варнѣ.

„ „ А. Н. Каракашъ въ Свищовъ.

„ „ Димитра Трайкова въ Софіѣ.

„ „ Господина Данчева въ Сливенъ.

„ „ Ст. Ариаудова и сынъ въ Габрово.

„ „ Георги Карловскій въ Тулча.

„ „ Неши Х. Матеѣва въ Едрене.

„ „ Доктора С. І. Чомакова въ Пловдивъ.

„ „ Ст. Груйоглу въ Казанлъкъ.

„ „ Иванча Стоѣанова въ Ескы-Заарѣ.

„ „ Христодула Чорбаджи въ Хаскюй.

„ „ Д. Х. Тулева въ Калоферъ.

„ „ Братіѣа Х. Гюрови въ Самоковъ.

„ „ Дим. Янакыѣва въ Дупница.

„ „ Кара-Никола Ангелова. Въ Т. Пазарджикъ.

„ „ К. Фотинова въ Смирнѣ.

„ „ Хр. Георгіѣва въ Букурещъ.

„ „ Мих. Поповича въ Ибраѣла.

„ „ М. и А. Авраамовичіа въ Гюргево.

„ „ Евлогіѣа Георгіѣва въ Галацъ.

„ „ Отца Архимандрита Наѣанаѣла Стоѣановича Начал-
ника на Добровецкый-тъ мѣнастырь въ Яшь.

„ „ Г. Шопова въ Измаѣлъ.

„ „ Николаѣа Хр. Палаузова и Ст. Тошковича въ Одессѣ.

„ „ Ат. Михайлова въ Виѣннѣ.